Badanie realizowane w ramach Projektu Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

laboratorium
badań społecznych

BADANIA EFEKTYWNOŚCI KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO I ZAPOTRZEBOWANIA NA KSZTAŁCENIE USTAWICZNE

TOM 4

RAPORT CZĄSTKOWY DLA POWIATU M. PŁOCK

Warszawa, 03.10.2011 r.

NOTA REDAKCYJNA

Zamawiający

- Badania zrealizowane zostały na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie
- Badania są częścią projektu pod nazwą „Kształcenie ustawiczne jako kształcenie powszechne" współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wykonawca

- Badania zrealizowane zostały przez firmę Laboratorium Badań Społecznych Sp. z o. o.

Termin realizacji projektu

- Czerwiec-wrzesień 2011 roku

Autorzy raportu

- Agnieszka Morysińska: Kierownik Projektu
- Marzena Sochańska-Kawiecka: Ekspert ds. Badań
- Zuzanna Kołakowska-Seroczyńska: Ekspert ds. Badań
- Edyta Makowska-Belta: Ekspert ds. Badań
- Aleksandra Zając: Ekspert ds. Badań

Publikacja bezpłatna

W wyniku realizacji projektu powstały następujące opracowania:

Raporty główne z badań:

Tom 1: Raport z analizy zastanych

Tom 2: Raport z badania terenowego wśród dyrektorów placówek kształcenia ustawicznego

Tom 3: Raport z badania terenowego wśród słuchaczy placówek kształcenia ustawicznego

Raporty cząstkowe z badań:

Raporty powiatowe obejmujące analizę danych zastanych oraz badania terenowe wśród uczniów oraz dyrektorów:

Tom 4: raport dla powiatu m. Płock

Tom 5: raport dla powiatu m. Siedlce

Tom 6: raport dla powiatu pruszkowskiego

Tom 7: raport dla powiatu przasnyskiego

Tom 8: raport dla powiatu radomskiego

Tom 9: raport dla powiatu żuromińskiego

Ponad to przygotowano osobne dokumenty dotyczące metodologii badań:

Tom 10: Raport z realizacji badań terenowych

Tom 11: Metodologia przyszłych badań oraz podsumowanie z pilotażu

Każdy z tomów od 1 do 9 zawiera streszczenie w wersji polskiej oraz angielskiej.

Skróty i oznaczania używane w raporcie:

SIO: System Informacji Oświatowej

KU: Kształcenie Ustawiczne

PUP: Powiatowe Urzędy Pracy

Skróty w tabelach i na rysunkach:

N: liczebność próby

%: odsetek wskazań

BRAK: brak danych, odsetek respondentów którzy nie odpowiedzieli na pytanie

SPIS TREŚCI

1 Wstęp 5
2 Metodologia 6
3 Streszczenie 9
4 Abstract 11
5 Część I - Analiza dopasowania kształcenia ustawicznego do potrzeb Lokalnego rynku pracy 13
6 Część II – Badanie danych zastanych 17
6.1 Placówki kształcenia ustawicznego i ich uczniowie 17
6.2 Kierunki kształcenia 23
6.3 Zdawalność egzaminów 29
7 Część III – Badanie terenowe wśród dyrektorów jednostek kształcenia ustawicznego 30
7.1 Kondycja placówek oraz ogólna ocena jakości i warunków kształcenia 30
7.2 Perspektywy rozwojowe placówek kształcenia ustawicznego 32
8 Cześć IV – Badanie terenowe wśród uczestników zajęć w jednostkach kształcenia ustawicznego 34
8.1 Udział w kształceniu ustawicznym 34
8.2 Ocena jednostek kształcenia ustawicznego i poziomu kształcenia 35
8.3 Sytuacja uczniów i słuchaczy na rynku pracy 39
spis Rysunków I Tabel 41

1 WSTĘP

Niniejszy raport jest raportem cząstkowym prezentującym wyniki wszystkich zrealizowanych badań dla powiatu m. Płock:

- badań desk research;
- badań terenowych dyrektorów jednostek kształcenia ustawicznego;
- badań terenowych uczniów i słuchaczy jednostek kształcenia ustawicznego.

Struktura raportu została podzielona na 4 części:

- Część I – Analiza dopasowania kształcenia ustawicznego do potrzeb lokalnego rynku pracy (synteza oparta o analizę danych zastanych)
- Część II – Badanie danych zastanych (część oparta o analizę danych Systemu Informacji Oświatowej dla powiatu m. Płock)
- Część III – Badanie terenowe wśród dyrektorów jednostek kształcenia ustawicznego (wyniki badań ilościowych dyrektorów jednostek kształcenia ustawicznego w powiecie m. Płock)
- Część IV – Badanie terenowe wśród uczestników zajęć w jednostkach kształcenia ustawicznego (wyniki badań ilościowych i jakościowych uczniów i słuchaczy w powiecie m. Płock).

2 METODOLOGIA

Badanie danych zastanych

W analizie wykonanej na potrzeby niniejszego raportu wykorzystano trzy grupy danych:

- Dane statystyczne zbierane przez GUS
- Badania, analizy, ekspertyzy
- Dane gromadzone w Systemie Informacji Oświatowej

Poniżej w tabeli przedstawiamy źródła wykorzystywane w analizie danych zastanych w niniejszym raporcie:

Dane GUS	• dotyczące struktury ludności i demografii • dotyczące aktywności zawodowej (BAEL) • dotyczące edukacji • Kwartalne Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) podaje systematyczną informację o reprezentatywnej próbie osób powyżej 15 roku życia. Pytania dotyczące uczenia się dorosłych obejmują wszystkie rodzaje aktywności szkoleniowej w okresie 4 tygodni przed datą badania.
Dane zawarte w Systemie Informacji Oświatowej (SIO)	• System Informacji Oświatowej (SIO), działający na podstawie ustawy o systemie informacji oświatowej z dnia 1 stycznia 2005 r. (Dz. U. 04.49.463). Ministerstwo Edukacji Narodowej, System Informacji Oświatowej (dane z lat 2005/2006-2010/2011) – system działający od 2005 r. i gromadzący kompleksowe dane na temat szkół oraz nauczycieli. System ten zastąpił system EWIKAN, który zakończył gromadzenie danych w latach 2002-2003.
Badania społeczne, publikacje, ekspertyzy, dotyczące sytuacji na rynku pracy w woj. mazowieckim	• Baza Danych o Sytuacji na Regionalnych i Lokalnych Rynkach Pracy Województwa Mazowieckiego, Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy, Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, http://obserwatorium.mazowsze.pl. • „Prognozy bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn w poszczególnych powiatach województwa mazowieckiego", dr M. Mickiewicz, E. Łaszkiewicz, M. Pawłowska, J. Stopolska, publikacja przygotowana w ramach projektu badawczego „Aktywna polityka zatrudnienia – analizy, prognozy i rekomendacje dotyczące rynku pracy województwa mazowieckiego" przez Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych Sp. z o. o. na zlecenie 4P Research Mix Sp. z o. o., Warszawa, 2011 • „Prognozy zatrudnienia wśród kobiet i mężczyzn w poszczególnych powiatach województwa mazowieckiego", ", dr M. Mickiewicz, E. Łaszkiewicz, M. Pawłowska, J. Stopolska, publikacja przygotowana w ramach projektu badawczego „Aktywna polityka zatrudnienia – analizy, prognozy i rekomendacje dotyczące rynku pracy województwa mazowieckiego" przez Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych Sp. z o. o. na zlecenie 4P Research Mix Sp. z o. o., Warszawa, 2011 • Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie miasto Płock, Miejski Urząd Pracy, Płock, kwiecień/lipiec 2011 • „Rynek pracy województwa mazowieckiego w 2010 roku", Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie, Warszawa, kwiecień 2011 • Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie mazowieckim w 2010 r,. Wojewódzki Urząd Pracy, Warszawa, kwiecień 2011

Badanie terenowe dyrektorów jednostek kształcenia ustawicznego

Badanie terenowe wśród dyrektorów obejmowało zarówno badania jakościowe (IDI) oraz badania ilościowe (kwestionariusze do samodzielnego wypełnienia). Prace terenowe przypadały na czerwiec-wrzesień 2011 roku.

W powiecie m. Płock zrealizowano 5 IDI z dyrektorami jednostek kształcenia ustawicznego w następującym układzie:

	Placówki oferujące kształcenie ustawiczne tylko w formie szkolnej	Placówki oferujące kształcenie ustawiczne tylko w formie pozaszkolnej	Placówki oferujące kształcenie ustawiczne w formach szkolnych i pozaszkolnych
powiat m. Płock	**4**	**1**	

W części ilościowej w powiecie m. Płock zrealizowano 23 wywiady w następującym układzie:

	powiat m. Płock
RAZEM	**23**
Samodzielna szkoła dla dorosłych (nie w zespole)	11
Zespół szkół	6
Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego	1
Ośrodek dokształcania i doskonalenia zawodowego	2
Placówka doskonalenia nauczycieli	2
Centrum Kształcenia Ustawicznego - ze szkołą	2
Centrum Kształcenia Ustawicznego - bez szkoły	2

Ogółem badanie zrealizowano z 25 na 37 zespołów szkól (placówek oświatowych zlokalizowanych pod tym samym adresem, zew wspólną dyrekcją) - co daje bardzo wysoki wskaźnik dotarcia na poziomie dwóch trzecich. Osiągnięta próba zapewnia bardzo wysoką rzetelność i trafność wnioskowania.

	[A] liczba zespołów szkół	[B]liczba zrealizowanych ankiet z dyrektorami	[C] liczba zrealizowanych wywiadów IDI	[D] ogółem liczba placówek w których realizowano badanie	wskaźnik dotarcia [D]/[A]
Powiat m. Płock	**37**	**23**	**5**	**25**	**67,6%**

*w dwóch placówkach zrealizowano po 2 ankiety– 1 w zakresie form szkolnych, 2 w zakresie form pozaszkolnych.

Badanie terenowe uczniów i słuchaczy jednostek kształcenia ustawicznego

Badanie terenowe wśród uczniów i słuchaczy obejmowało zarówno badania jakościowe (FGI) oraz badania ilościowe (kwestionariusze do samodzielnego wypełnienia). Prace terenowe przypadały na czerwiec-wrzesień 2011 roku.

W powiecie m. Płock zrealizowano 2 FGI z uczniami i słuchaczami jednostek kształcenia ustawicznego w następującym układzie:

Powiat	Liczba przeprowadzonych FGI z uczestnikami:		OPIS GRUP
	form szkolnych	form pozaszkolnych	
Subregion Płocki **Powiat m. Płock**	1	1	FGI zostały przeprowadzone 04.07.2011 r. w Płocku z uczniami/słuchaczami kształcenia ustawicznego z powiatu m. Płock

W części ilościowej w powiecie m. Płock zrealizowano 412 wywiadów w następującym układzie:

	powiat m. Płock
RAZEM	**412**
Formy szkolne	**357**
zasadnicza szkoła zawodowa	9
technikum	8
technikum uzupełniające	47
liceum ogólnokształcące	48
liceum ogólnokształcące uzupełniające	64
szkoła policealna	181
Formy pozaszkolne	**55**
kursy/szkolenia zawodowe	51
kursy/szkolenia komputerowe	3
kursy/szkolenia z zakresu umiejętności poruszania się na rynku pracy	1

Ogółem badanie zrealizowano w 28 na 64 aktywnie działających szkół, co daje wskaźnik dotarcia n poziomie prawie 45%. Badaniem objęto 8,2% wszystkich uczniów z powiatu m. Płock. Próba zapewnia wysoką rzetelność i trafność wnioskowania dla objętego badaniem powiatu.

	DANE DOTYCZĄCE POPULACJI			DANE DOTYCZĄCE PRÓBY				WSKAŹNIKI	
	[A] liczba zespołów szkół	[B] liczba aktywnych szkół	[C] Liczba uczniów - formy szkolne	[D] liczba szkół	[E] liczba zespołów	[F] liczba ankiet - formy szkolne	[G] liczba ankiet - formy pozaszkolne	wskaźnik dotarcia [D]/[B]	wskaźnik realizowalności próby [F]/[C]
Powiat m. Płock	**37**	**64**	**4338**	**28**	**15**	**357**	**55**	**43,8%**	**8,2%**

Źródło: obliczenia własne na podstawie SIO

- **Wskaźnik dotarcia:** liczba pojedynczych szkół, w których zrealizowano badanie w stosunku do liczby wszystkich aktywnych szkół z terenu objętego badaniem.
- **Wskaźnik realizowalności próby:** liczba uczniów form szkolnych uczestniczących w badaniu w stosunku do liczby wszystkich uczniów z terenu objętego badaniem.

3 STRESZCZENIE

Analiza danych zastanych

- Sytuacja na lokalnym rynku pracy w powiecie m. Płock jest relatywnie dobra. Panuje tutaj najniższe bezrobocie w subregionie i stosunkowo niskie w skali całego województwa (10,9%), a także na jednej mieszkańca przypada najwięcej podmiotów gospodarczych, w porównaniu do pozostałych powiatów subregionu płockiego. Ponadto w Płocku pracuje najwięcej mieszkańców, stanowią oni ponad połowę osób w wieku produkcyjnym. Płocki rynek pracy jako największy rynek pracy w subregionie, przyciąga również osoby spoza miasta – współczynnik migracyjny pokazuje, że prawie czterokrotnie więcej osób przyjeżdża tam do pracy, niż wyjeżdża.
- Płock zdominował również rynek kształcenia ustawicznego w subregionie – prawie 70% aktywnych placówek kształcenia ustawicznego znajduje się na terenie tego miasta. W roku szkolnym 2010/2011 według informacji zawartych w Systemie Informacji Oświatowej, w powiecie m. Płock zarejestrowanych było 85 placówek kształcenia ustawicznego, z czego 64 (75%) były aktywne, czyli posiadały uczniów/słuchaczy – 58 szkół dla dorosłych i 6 placówek kształcących w formach pozaszkolnych.
- W ubiegłym roku szkolnym w powiecie m. Płock w kształceniu ustawicznym w formach szkolnych uczestniczyło 4 338 osób, edukację zakończyło zaś 965 absolwentów. W formach pozaszkolnych uczestniczyło 5179. Oznacza to, że w skali powiatu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypada 5,3 ucznia szkół dla dorosłych oraz 6,3 słuchacza placówek oświatowych. Mimo iż są to wyniki wyższe niż średnie dla całego województwa, trudno wysunąć twierdzenie o istotnej roli kształcenia ustawicznego w kształtowaniu potencjału kadr w powiecie. Nie sposób jednak zaprzeczyć, że pożądane jest dopasowanie jego oferty do potrzeb lokalnej gospodarki.
- Znaczącym problemem dla kształcenia zawodowego jest stopień niedopasowania do potrzeb rynku pracy. Zaznaczyć jednak należy, iż obserwowane na przestrzeni ostatnich lat zmiany w ofercie zawodowych placówek kształcenia ustawicznego w Płocku w większości idą w kierunku zgodnym z potrzebami rynku. W powiecie m. Płock w strukturze kierunków, w jakich kształcą się uczniowie placówek kształcenia ustawicznego w formach szkolnych, przeważają kierunki biurowo-administracyjne, związane z ochroną i bezpieczeństwem czy usługami dla ludności, a także kierunek techniczno-mechaniczny. Patrząc z perspektywy struktury zatrudnienia, w której dominują osoby pracujące w przemyśle, handlu i usługach, można tutaj mówić o dopasowaniu oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.
- Mimo to, widoczne są również pewne obszary oferty kształcenia ustawicznego, które wymagałyby zwiększenia dopasowania do potrzeb rynku pracy. Mianowicie wśród zawodów deficytowych, a także takich, dla których w roku 2010 odnotowano najwięcej ofert pracy, przeważają zawody specjalistyczne, które nie występują w ofercie szkół zawodowych i wymagają kwalifikacji zdobytych dodatkowymi kursami lub poprzez doświadczenie zawodowe (np. spawacz metodą TIG, agent ubezpieczeniowy, spawacz ręczny gazowy, przedstawiciel handlowy, doradca inwestycyjny, specjalista administracji publicznej). Z drugiej strony coraz więcej uczniów kształci się w nadwyżkowym (z przewagą osób bezrobotnych nad ofertami pracy) na lokalnym rynku pracy zawodzie technika elektryka.

Badania wśród dyrektorów placówek kształcenia ustawicznego

- Placówki kształcenia ustawicznego działające na terenie Płocka dość dobrze, choć relatywnie nisko na tle innych powiatów oceniają swoją ogólną kondycję. W skali 5-punktowej, gdzie 1 oznacza „z roku na rok placówka jest w dużo gorszej sytuacji", a 5 oznacza „z roku na rok dynamicznie się rozwijamy", średnia ocena wyniosła 3,3. Placówki płockie wyrażają też przekonanie, że są w dobrej kondycji finansowej – jedynie w pojedynczych przypadkach zdarzają się braki środków na funkcjonowanie placówek.

- Placówki z terenu Płocka zgłaszały problemy związane z małym naborem słuchaczy, brakiem środków finansowych, konkurencją ze strony innych placówek. Co trzecia placówka nie zgłosiła problemów. Do mocnych stron placówek – decydujących o potencjale rozwojowym – zaliczono przede wszystkim lokalizację placówek, kompetencje i kwalifikacje kadry pedagogicznej, zaplecze infrastrukturalne szkoły, organizację praktyk zawodowych, ofertę edukacyjną instytucji oraz jej renomę. Do słabych stron zaliczono współpracę z partnerami lokalnymi, sytuację finansową, a niektóre placówki także zaplecze infrastrukturalne. Część placówek nie umiała wskazać słabych stron.
- Ogólna ocena warunków kształcenia w placówkach z terenu Płocka wypadła pozytywnie. W skali od 1 do 9, gdzie 1 oznaczało bardzo złe warunki, zaś 9 – bardzo dobre warunki, przeciętna ocena wyniosła 7,7.
- Badani z Płocka oceniają, że sytuacja ich absolwentów na rynku pracy jest raczej dobra lub przeciętna. Tylko w pojedynczych przypadkach sytuację tę oceniono jako raczej złą. Jednocześnie raczej korzystnie oceniają wpływ kształcenia w swoich placówkach na sytuację absolwentów na rynku pracy. W skali 9-punktowej, gdzie 1 oznacza, że kształcenie w placówce w ogóle nie przyczyniło się do poprawy sytuacji absolwentów na rynku pracy, a 9 oznacza, że przyczyniło się w bardzo dużym stopniu, przeciętna ocena oddziaływania kształcenia na sytuację na rynku pracy kształtowała się na poziomie 5,8.

Badania wśród uczniów i słuchaczy placówek kształcenia ustawicznego

- Czynnikami mającymi największy wpływ na kontynuowanie nauki przez uczestników kształcenia ustawicznego z Płocka była chęć podniesienia poziomu wykształcenia (wskazany jako najważniejszy przez 3 z 4 uczniów szkół dla dorosłych i połowę słuchaczy form pozaszkolnych) oraz ogólnego poszerzenia swojej wiedzy i umiejętności (33%). Ponadto dla połowy słuchaczy ważnym motywem podjęcia nauki była chęć przekwalifikowania się lub zdobycia kwalifikacji w nowym zawodzie. Powody niezwiązane z pracą, takie jak chęć wyjścia z domu, przedłużenia młodości czy ucieczki od wojska kierowały bardzo małą częścią badanych.
- Z kolei do wyboru placówki, w której badani się kształcili, najczęściej zachęcała ich lokalizacja, jak również dobre opinie o szkole/placówce szkolenia, niemalże jedna trzecia badanych sugerowała się również oferowanymi kierunkami kształcenia lub poradą rodziny/znajomych. Dla słuchaczy placówek oświatowych ważnym czynnikiem decydującym o wyborze był *de facto* brak wyboru – ponad połowa z nich zaznaczyła, że decyzja o nauce w tej konkretnej placówce spowodowana była brakiem innych tego typu w okolicy.
- Badani uczestnicy kształcenia ustawicznego z Płocka są na ogół zadowoleni z placówki w której się uczą. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia była stosunkowo dobra. Najlepiej oceniano kompetencje nauczycieli, plan nauczania oraz jakość zajęć teoretycznych.
- Respondenci mieli wysokie mniemanie o jakości przygotowania przez placówkę kształcenia ustawicznego do zawodu, ale gorszą opinię o przygotowaniu do wejścia na rynek pracy. Zdaniem respondentów nauka w szkole lub na kursie przyczyniła się w największym stopniu do poszerzenia wiedzy ogólnej (42% odpowiedzi pozytywnych), ewentualnie przyczyniła się do podniesienia kwalifikacji zawodowych w wymiarze umiejętności praktycznych (30%), a co czwarty badany stwierdził wpływ na umiejętności miękkie, takie jak podniesienie samooceny.
- W efekcie jedynie 27% respondentów wykorzystuje w obecnej pracy umiejętności, jakich uczy się na kursie czy w szkole. Zupełnie nie robi tego co trzeci z nich. Uczestnicy kształcenia ustawicznego również prezentowali umiarkowany entuzjazm odnośnie korzyści płynących z tej formy kształcenia – 42% uważa, że nauka przyczyniła się lub może przyczynić się do znalezienia nowej pracy, a 30%, że przyczyniła się lub może przyczynić się do awansu w pracy lub powierzenia bardziej odpowiedzialnych obowiązków. Nie przyczyni się z kolei do przyznania podwyżki, ani do lepszego traktowania przez pracodawcę.

4 ABSTRACT

Analysis of existing data

- **The situation on the local job market in the Płock city poviat is relatively good. The unemployment rate is the lowest in the sub-region and relatively low compared to the voivodship as a whole (10.9%); the number of business entities per 10,000 inhabitants is also higher than in any other poviat in the Płock sub-region. In addition Płock has the largest share of working inhabitants – accounting for over half those of productive age. Płock's job market, the largest in the sub-region, also attracts people from outside of the city – the rate of commuting to work shows that almost four times as many people travel into Płock to work than travel out to work elsewhere.**
- Płock also dominates the sub-region's lifelong learning market, the city home to almost 70% of active lifelong learning establishments. According to information contained in the SIO (Education Information System), in the 2010/2011 academic year there were 85 lifelong learning establishments registered in the Płock city poviat, out of which 64 (75%) were active, i.e. had students. 58 of these were schools for adults, and 6 were establishments providing out-of-school instruction.
- In the last academic year there were 4,339 people participating in school-based forms of lifelong learning in the Płock city poviat, and 965 graduates completed such education. There were 5,179 people in out-of-school forms of instruction. This means that for every 100 inhabitants of productive age in the poviat, there are 5.3 students at schools for adults, and 6.3 students taking instruction in educational establishments. Although the percentage attending schools for adults in particular is above the voivodship average, it would be hard to say that lifelong learning plays an important role in shaping the potential of the poviat's human resources. However, it cannot be denied that the range of lifelong learning available should be tailored to the needs of the local economy.
- A significant problem for vocational education is the degree to which it is not tailored to the job market's needs. It should be stressed, though, that changes observed in recent years in regard to the prospectuses of vocational lifelong learning establishments in Płock have mostly followed the needs of the market. In the Płock city poviat, the structure of subjects in which lifelong learning establishments' students take instruction in school forms is dominated by office and administration, security and safety, community services, as well as technical and mechanical subjects. Looking at this from the point of view of the employment structure, dominated by jobs in industry, trade and services, the range of instruction provided may be considered as tailored to the job market's needs.
- However, there are also certain areas of lifelong learning which should be better tailored to the job market's requirements. Among the deficit occupations and those with the highest number of job offers in 2010, most are specialist occupations, absent from the prospectuses of vocational schools and demanding qualifications acquired via additional courses or work experience (e.g. TIG welder, insurance agent, manual gas welder, sales representative, investment counsellor, and public administration specialist). On the other hand, a growing number of students are taking instruction in the occupation of electrician technician, a surplus occupation on the local job market, with more such people unemployed than there are job offers.

Research among directors of lifelong learning establishments

- Lifelong learning establishments functioning in Płock rated their overall condition pretty well, though ratings were relatively low compared to the other poviats. On a 5-point scale, with 1 for "the establishment's situation is getting a lot worse from one year to the next" and 5 meaning "we're growing dynamically year by year", the average rating was 3.3. Establishments in Płock also described themselves as being in good financial condition, with only individual cases of insufficient funds for their functioning.

- Establishments in Płock reported problems related to low enrolment numbers, insufficient funds, and competition from other establishments. One in three had no problems to report. Strengths – determining the establishments' growth potential – were mainly felt to be their location, the competences and qualifications of teaching staff, school infrastructure, the organisation of vocational training, the establishment's prospectus, and their reputation. Aspects described as weaknesses were collaboration with local partners, financial situation, and (some establishments) also the infrastructure. Some were unable to indicate any weaknesses.
- Overall assessment of the conditions for instruction in the establishments in Płock was positive. On a scale from 1 to 9, with 1 for very bad conditions and 9 for very good, the average rating was 7.7.
- Respondents in Płock felt that the situation of their graduates on the job market was quite good or average. Only in a few cases was their situation rated as quite bad. At the same time, their ratings were quite favourable for the contribution which instruction in their establishments had on graduates' situation on the job market. On a 9-point scale, with 1 meaning that instruction in their establishment did not contribute at all to an improvement in graduates' situation on the job market, and 9 meaning that it contributed a great deal, the average rating was 5.8.

Research among students of lifelong learning establishments

- Factors contributing the most to people choosing to continue their education via lifelong learning in Płock were the desire to improve their level of education (given as the most important by 3 out of 4 students in schools for adults, and almost half of those in out-of-school forms), and wanting to expand one's knowledge and skills in general (33%). In addition, an important motive for half the students was the intention to retrain or obtain qualifications in a new occupation. Reasons not related to work, such as wanting to get out of the home, to extend one's youth, or to avoid military service were given by a very small portion of the respondents.
- As for the choice of institution in which the respondents took instruction, they were persuaded most often by their location as well as a good reputation for the establishment; almost one in three of the respondents were influenced by the subjects available to study, or followed the advice of friends or family. For students going to educational establishments, an important factor influencing choice was actually the lack of choice, with over half of them saying their decision to study at their particular establishment resulting from there being no other such place in the neighbourhood.
- The respondents attending lifelong learning in Płock claimed, on the whole, to be pleased with the establishment at which they study. Ratings for specific aspects of instruction were relatively good, and highest for the competencies of teachers, the curriculum and the quality of classes in theory.
- Respondents thought highly of the quality of preparation to work in their chosen occupation as provided by their lifelong learning establishment, but their opinion of preparation for entering the job market was lower. According to the respondents, taking instruction at such a school or course contributed most of all to a broadening of their general knowledge (42% positive responses), and possibly contributed to an improvement in vocational qualifications in regard to practical skills (30%); one in four respondents said the instruction contributed to their soft skills, such as improving their self-appraisal.
- As a result, only 27% of the respondents use the skills they acquired during the course or at the school in their current work. One in three make no use of them at all. The participants in lifelong learning also showed moderate enthusiasm in regard to benefits drawn from this form of instruction – 42% felt that the instruction contributed to or might contribute to them finding a new job, and 30% said it contributed or may contribute to them getting promoted or being entrusted with greater responsibilities. However, it will not contribute either to a pay rise or better treatment by their employer.

5 CZĘŚĆ I - ANALIZA DOPASOWANIA KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO DO POTRZEB LOKALNEGO RYNKU PRACY

Miasto na prawach powiatu (powiat grodzki) Płock utworzony został w wyniku reformy administracyjnej w 1999 roku, jest głównym miastem subregionu, gdzie koncentruje się rynek edukacyjny, ale również rynek pracy. Przy 126 tysiącach mieszkańców, jest to największy powiat w subregionie płockim pod względem ludności (38% populacji). Należy zaznaczyć jednak, że zamieszkują oni obszar jedynie 88 km^2 (3% powierzchni subregionu) – jest to teren silnie zurbanizowany, o dość wysokiej gęstości zaludnienia.

Charakterystyka 1: Bezrobocie

W powiecie m. Płock stopa bezrobocia rejestrowanego w 2010 roku wynosiła 10,9% i była znacząco niższa niż pozostałych powiatach subregionu, a także o 1,5 punktu procentowego wyższa niż w całym województwie.

Prognozy mówią o powolnym spadku liczby osób bezrobotnych w perspektywie 15 lat. Najwięcej spośród nich będzie się legitymowało stosunkowo krótkim stażem pracy (od 1 do 10 lat) i młodym wiekiem (25-34 lata). Wśród bezrobotnych najwięcej będzie osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, policealnym i średnim zawodowym lub zasadniczym zawodowym, jakkolwiek udział procentowy tych grup w strukturze bezrobotnych zmaleje. Proporcje między mężczyznami a kobietami nie zostaną zachwiane.[1]

Rysunek 1. Stopa bezrobocia i liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiatach subregionu płockiego

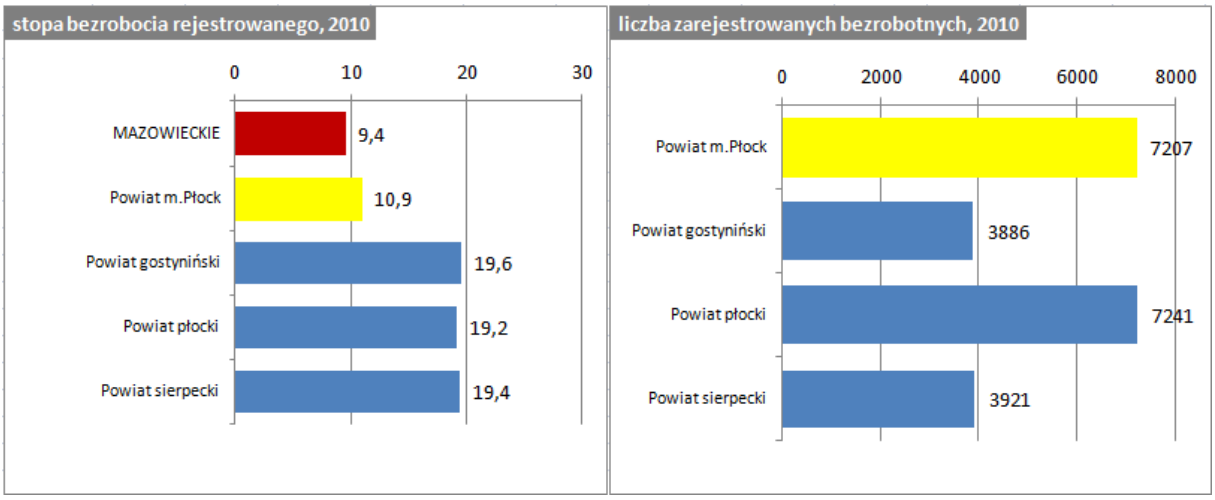

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na 2010 rok

[1] „Prognozy bezrobocia wśród kobiet i mężczyzn w poszczególnych powiatach województwa mazowieckiego", dr M. Mickiewicz, E. Łaszkiewicz, M. Pawłowska, J. Stopolska, publikacja przygotowana w ramach projektu badawczego „Aktywna polityka zatrudnienia – analizy, prognozy i rekomendacje dotyczące rynku pracy województwa mazowieckiego" przez Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych Sp. z o. o. na zlecenie 4P Research Mix Sp. z o. o., Warszawa, 2011

Charakterystyka 2: Podmioty gospodarki narodowej

Powiat m. Płock charakteryzuje się najwyższą w skali subregionu liczbą podmiotów gospodarczych przypadających na 10 000 mieszkańców (983), jednak na tle województwa wartość ta jest raczej niska (1 299). W strukturze podmiotów gospodarczych powiatu m. Płock przeważają te związane z handlem hurtowym i detalicznym (26%), transportem i gospodarką magazynową (15%) oraz budownictwem (11%). Struktura podmiotów gospodarczych w subregionie jest bardzo zbliżona.

Rysunek 2. Podmioty gospodarki narodowej w powiecie m. Płock i subregionie płockim

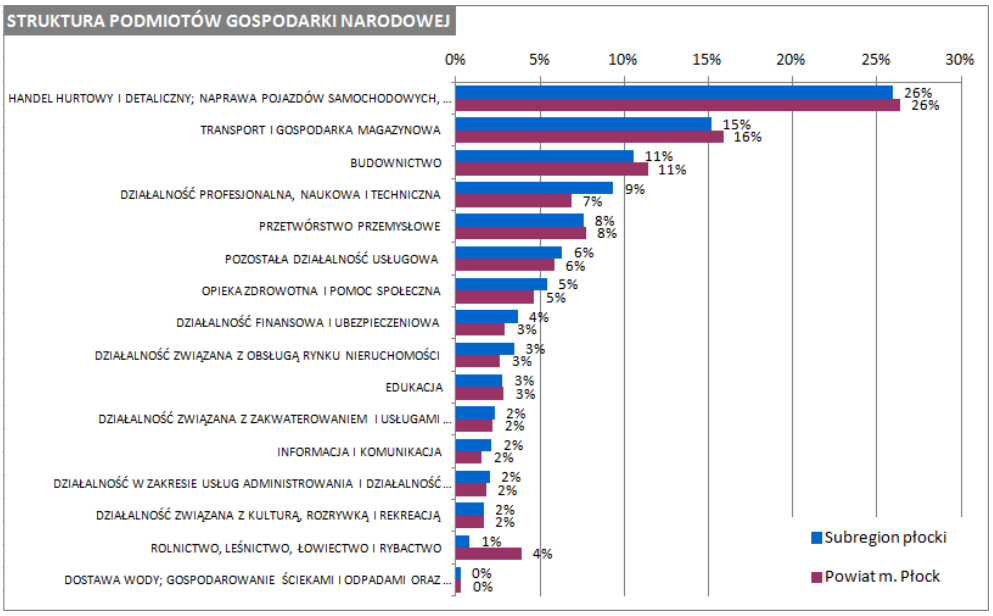

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na 2010 rok

Charakterystyka 3: Zatrudnienie i miejsca pracy

W roku 2009 w mieście Płock pracowało 48 039 osób, co stanowi 58% mieszkańców powiatu w wieku produkcyjnym – jest to najwyższy odsetek na tle innych powiatów subregionu (od 37% do 47%). Ogólnie w subregionie odnotowano 100 363 osoby pracujące, czyli 47% mieszkańców w wieku produkcyjnym. Największy udział w strukturze zatrudnienia w powiecie mają pracownicy przemysłu i budownictwa (41%), usług nierynkowych (pozostałych usług – 33%) oraz handlu i pokrewnych (21%).

Najistotniejszą różnicą między strukturą powiatową a subregionalną jest większy udział w całym subregionie sektora rolniczego (28%), kosztem przemysłu i budownictwa (29%), usług nierynkowych (26%) oraz handlu (15%).

Rysunek 3. Struktura pracujących w powiecie m. Płock i subregionie płockim

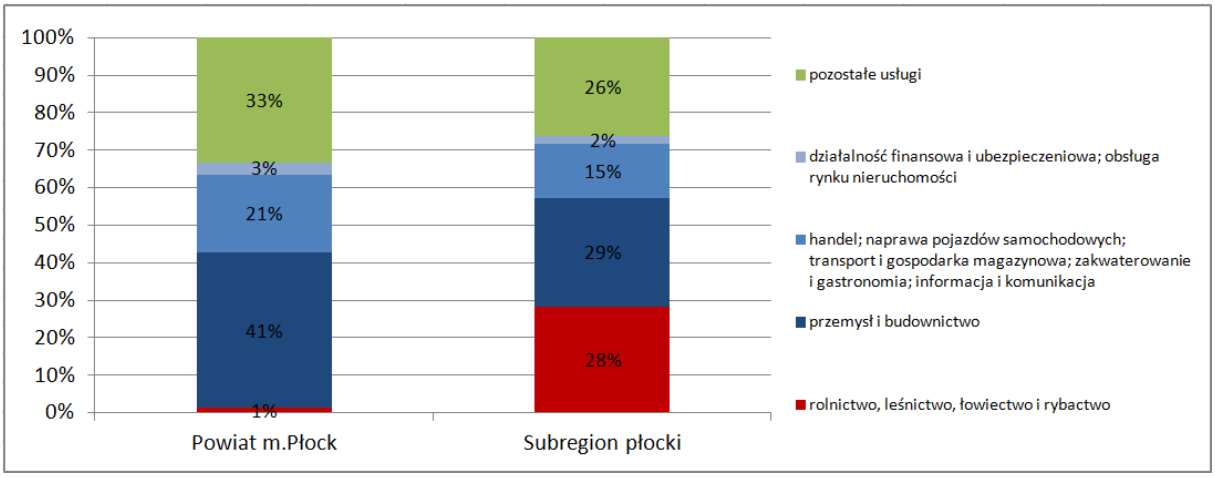

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, stan na 2009 rok

Według prognoz zatrudnienia opracowanych w ramach projektu „Aktywna polityka zatrudnienia – analizy, prognozy i rekomendacje dotyczące rynku pracy województwa mazowieckiego”[2], w perspektywie następnych 15 lat liczba pracujących w powiecie m. Płock będzie spadać średnio o 0,75% rocznie. *Płock odznacza się dominacją sektora przemysłu i usług rynkowych. Są to działy skupiające największą część zasobu pracujących. Sytuacja ta nie ulegnie większym zmianom, przy czym szacuje się, że dysproporcje między obiema grupami zmniejszą się. Warto również zauważyć, iż wśród ogółu posiadających pracę najliczniej reprezentowana jest grupa osób w wieku 25–34 lata, co w okresie predykcji nie ulegnie zmianie*[2].

Dane Miejskiego Urzędu Pracy w Płocku[3] pokazują, iż w drugiej połowie 2010 roku w powiecie wśród osób bezrobotnych dominowali pracownicy handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych (16,5%), przetwórstwa przemysłowego (15,7%), budownictwa (13,2%) oraz pozostałej działalności usługowej (7,1%). Ponadto 15,5% osób bezrobotnych to osoby, które niegdzie wcześniej nie pracowały.

Prawie 85% bezrobotnych to osoby posiadające wyuczony zawód, najwięcej było wśród nich sprzedawców, ślusarzy, murarzy. Poniżej w tabeli przedstawiono zawody o największej liczbie bezrobotnych, zawody nadwyżkowe oraz zawody deficytowe.

Zawody, w których w roku 2010 pojawiło się najwięcej ofert to: spawacz, agent ubezpieczeniowy, sprzedawca, sprzątaczka biurowa, spawacz ręczny gazowy, robotnik gospodarczy, przedstawiciel handlowy, doradca inwestycyjny, zbrojarz, technik prac biurowych, specjalista administracji publicznej, technik administracji, rozbieracz – wykrawacz, brukarz.

[2]Prognozy zatrudnienia wśród kobiet i mężczyzn w poszczególnych powiatach województwa mazowieckiego, dr M. Mickiewicz, E. Łaszkiewicz, M. Pawłowska, J. Stopolska, publikacja przygotowana w ramach projektu badawczego „Aktywna polityka zatrudnienia – analizy, prognozy i rekomendacje dotyczące rynku pracy województwa mazowieckiego” przez Instytut Nauk Społeczno-Ekonomicznych Sp. z o. o. na zlecenie 4P Research Mix Sp. z o. o., Warszawa, 2011

[3] Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie miasto Płock, Miejski Urząd Pracy, Płock, kwiecień/lipiec 2011

Tabela 1. Ranking zawodów o największej liczbie bezrobotnych, zawodów nadwyżkowych oraz zawodów deficytowych

Bezrobotni	Zawody nadwyżkowe	Zawody deficytowe
Sprzedawca 575 os.	Technik mechanik	Agent ubezpieczeniowy
Ślusarz 145 os.	Technik budownictwa	Spawacz metodą TIG
Murarz 138 os.	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	Blacharz izolacji przemysłowych
Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym 130 os.	Kucharz małej gastronomii	Rozbieracz – wykrawacz
Technik budownictwa 124 os.	Krawiec	Glazurnik
Technik prac biurowych 124 os.	Technik rachunkowości	Doradca klienta
Robotnik budowlany 122 os.	Ślusarz	Kontroler biletów
Technik mechanik 120 os.	Dziewiarz	Zbrojarz
Kucharz 107 os.	Cukiernik	Cieśla
Krawiec 102 os.	Technik elektryk	Brukarz
	Technik informatyk	Kierowca samochodu dostawczego
		Monter rusztowań

Źródło: Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie m. Płock w II połowie 2010 roku

Charakterystyka 4: Mobilność zawodowa

Analiza wskaźnika migracyjnego pokazuje, że Płock jest miastem przyciągającym bardzo wiele osób pracujących z innych miejscowości – liczba osób przyjeżdżających do pracy jest prawie czterokrotnie wyższa, niż liczba osób wyjeżdżających. W pozostałych powiatach dane wskazują, że liczba osób wyjeżdżających do pracy znacznie przeważa nad liczbą osób przyjeżdżających w tym celu. Można zatem z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić, że powiat grodzki przyciąga osoby pracujące z okolicznych powiatów ziemskich.

Rysunek 4. Wskaźnik migracyjny – stosunek liczby osób przyjeżdżających do pracy do liczby osób wyjeżdżających do pracy w powiatach subregionu płockiego (dane dla roku 2006)

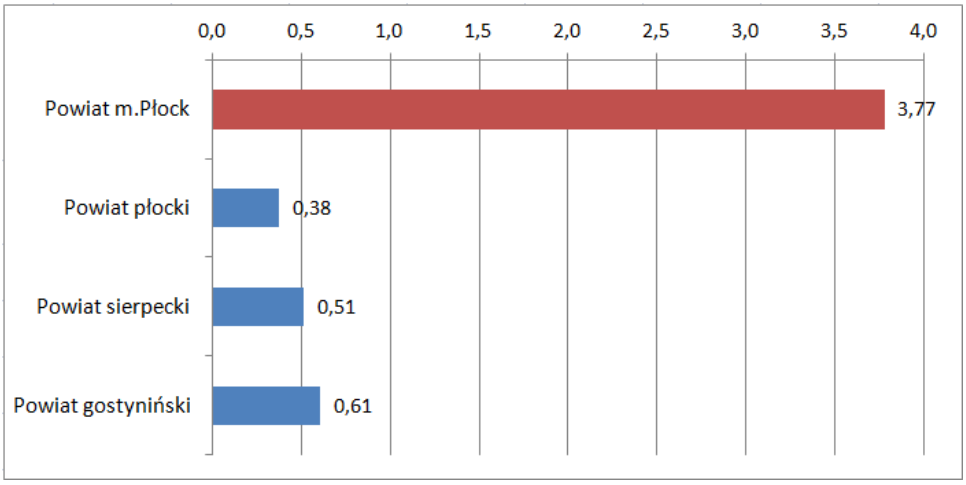

Podsumowanie: Dopasowanie kształcenia ustawicznego do potrzeb regionalnego rynku pracy

W roku szkolnym 2010/2011 w powiecie m. Płock w kształceniu ustawicznym w formach szkolnych uczestniczyło 4 338 osób, edukację zakończyło zaś 965 absolwentów. W formach pozaszkolnych uczestniczyło 5179. Oznacza to, że w skali powiatu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym przypada 5,3 ucznia szkół dla dorosłych oraz 6,3 słuchacza placówek oświatowych. Mimo iż są to wyniki wyższe niż średnie dla całego województwa, trudno wysunąć twierdzenie o istotnej roli kształcenia ustawicznego w kształtowaniu potencjału

kadr w powiecie. Nie sposób jednak zaprzeczyć, że pożądane jest dopasowanie jego oferty do potrzeb lokalnej gospodarki.

Znaczącym problemem dla kształcenia zawodowego jest właśnie stopień niedopasowania do potrzeb rynku pracy. Zaznaczyć jednak należy, iż obserwowane na przestrzeni ostatnich lat zmiany w ofercie zawodowych placówek kształcenia ustawicznego w Płocku w większości idą w kierunku zgodnym z potrzebami rynku. W powiecie m. Płock w strukturze kierunków, w jakich kształcą się uczniowie placówek kształcenia ustawicznego w formach szkolnych, przeważają kierunki biurowo-administracyjne, związane z ochroną i bezpieczeństwem czy usługami dla ludności, a także kierunek techniczno-mechaniczny. Patrząc z perspektywy struktury zatrudnienia, w której dominują osoby pracujące w przemyśle, handlu i usługach, można tutaj mówić o dopasowaniu oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Warto zwrócić uwagę na silną pozycję trzech sektorów w strukturze zatrudnienia: przemysłu, handlu oraz usług. Stąd może się brać popyt zarówno na pracowników z wykształceniem zawodowym, jak i ogólnokształcącym, na który odpowiada struktura uczniów szkół dla dorosłych. Zdobycie zawodu może być korzystne z punktu widzenia rynku pracy, jednak również osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, nawet jeżeli nie będą kontynuowały nauki w szkole policealnej czy na studiach (a to jednak zdarza się relatywnie rzadko), mogą znaleźć zatrudnienie w handlu lub usługach.

Mimo to, widoczne są również pewne obszary oferty kształcenia ustawicznego, które wymagałyby zwiększenia dopasowania do potrzeb rynku pracy. Mianowicie wśród zawodów deficytowych, a także takich, dla których w roku 2010 odnotowano najwięcej ofert pracy, przeważają zawody specjalistyczne, które nie występują w ofercie szkół zawodowych i wymagają kwalifikacji zdobytych dodatkowymi kursami lub poprzez doświadczenie zawodowe (np. spawacz metodą TIG, agent ubezpieczeniowy, spawacz ręczny gazowy, przedstawiciel handlowy, doradca inwestycyjny, specjalista administracji publicznej). Z drugiej strony coraz więcej uczniów kształci się w nadwyżkowym (z przewagą osób bezrobotnych nad ofertami pracy) na lokalnym rynku pracy zawodzie technika elektryka.

6 CZĘŚĆ II – BADANIE DANYCH ZASTANYCH

6.1 Placówki kształcenia ustawicznego i ich uczniowie

W roku szkolnym 2010/2011 według informacji zawartych w Systemie Informacji Oświatowej, w powiecie m. Płock zarejestrowanych było 85 placówek kształcenia ustawicznego, z czego 64 (75%) były aktywne, czyli posiadały uczniów/słuchaczy. Powiat ten wyraźnie dominuje pod względem liczby placówek w subregionie – prawie 70% z nich znajduje się na terenie miasta Płock. Jeśli chodzi o kształcenie szkolne, funkcjonowało tam najwięcej szkół policealnych (26 spośród 31 w subregionie), oraz szkół ogólnokształcących – 8 liceów i 9 liceów uzupełniających. Bogata jest również oferta kształcenia zawodowego, działają tu 3 szkoły zawodowe, 2 technika, 8 techników uzupełniających i jedno liceum profilowane. W powiecie tym ma również siedzibę 6 placówek kształcenia pozaszkolnego: 3 ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego oraz 3 niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego i praktycznego.

Oferta pozostałych powiatów jest zdecydowanie uboższa: w powiecie sierpeckim spośród 15 aktywnych w roku 2010/2011 placówek funkcjonowało 13 szkół dla dorosłych (m. in. 4 licea ogólnokształcące, 3 szkoły policealne, 3 technika uzupełniające) i 2 placówki oświatowe (centrum kształcenia praktycznego oraz ośrodek dokształcania i doskonalenia zawodowego). W powiecie płockim funkcjonowało 9 placówek: 8 szkół dla dorosłych (po 3 licea ogólnokształcące i licea uzupełniające i dwie szkoły policealne) oraz jedna placówka oświatowa: niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego. W powiecie gostynińskim aktywnie działały jedynie 4 szkoły dla dorosłych: 2 licea ogólnokształcące i 2 licea uzupełniające.

Rysunek 5. Udział aktywnych (posiadających uczniów/słuchaczy) placówek kształcenia ustawicznego z poszczególnych powiatów w subregionie.

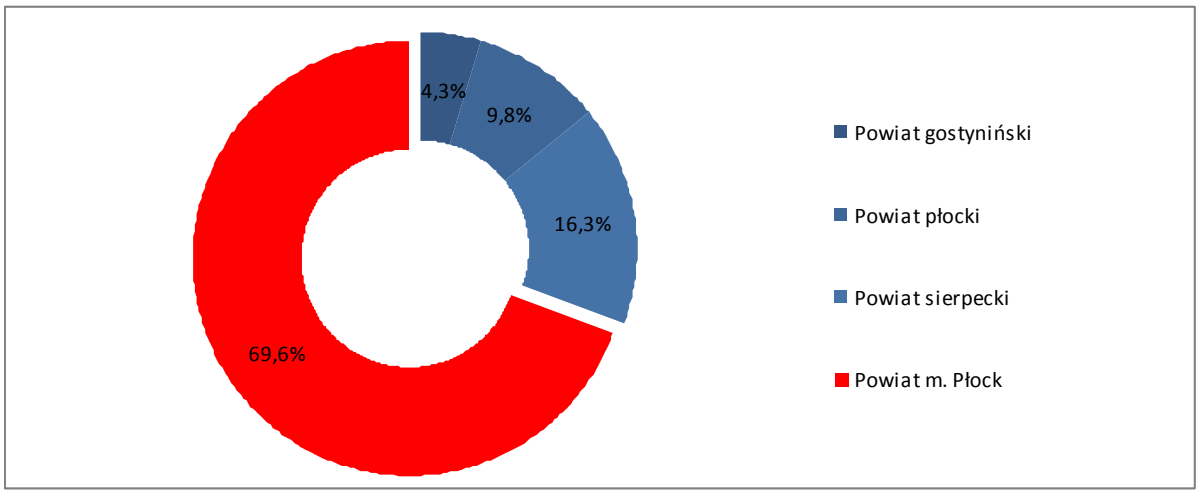

Tabela 2. Placówki kształcenia ustawicznego ze względu na typ oraz publiczność.

	Subregion płocki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Powiat m. Płock
ZAREJESTROWANE PLACÓWKI	**119**	**7**	**11**	**16**	**85**
PLACÓWKI AKTYWNE	**92**	**4**	**9**	**15**	**64**
UDZIAŁ PLACÓWEK AKTYWNYCH	**77%**	**57%**	**82%**	**94%**	**75%**
SZKOŁY DLA DOROSŁYCH	**83**	**4**	**8**	**13**	**58**
Gimnazjum	1				1
Zasadnicza szkoła zawodowa	3				3
Liceum ogólnokształcące	17	2	3	4	8
Liceum profilowane	1				1
Technikum	4			2	2
Liceum ogólnokształcące uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych	15	2	3	1	9
Technikum uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych	11			3	8
Szkoła policealna (ponadgimnazjalna)	31		2	3	26
PLACÓWKI OŚWIATOWE	**9**		**1**	**2**	**6**
Kolegium nauczycielskie					
Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych					
Centrum Kształcenia Praktycznego	1			1	
Centrum Kształcenia Ustawicznego ze szkołami					
Ośrodek dokształcania i doskonalenia zawodowego	4			1	3
Centrum Kształcenia Ustawicznego - bez szkół					
Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego	4		1		3
PUBLICZNOŚĆ					

	Subregion płocki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Powiat m. Płock
publiczna	31		2	8	21
niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej	54	4	6	7	37
niepubliczna bez uprawnień szkoły publicznej	3				3
niepubliczna	4		1		3

Powiat m. Płock wyróżnia się na tle subregionu pod względem przeciętnej liczby klas (średnio 3,4 klasy), jak również liczby uczniów w placówce (średnio 67,8 uczniów). Szkoły zlokalizowane w ziemskich powiatach subregionu są znacznie mniejsze – mają średnio mniej uczniów oraz mniej klas. Warto również zaznaczyć, że o ile placówki kształcenia ustawicznego z siedzibą w subregionie płockim mają przeciętnie mniej klas i mniej uczniów niż średnia dla całego województwa, o tyle sam powiat m. Płock jest pod tym względem bardzo do niej zbliżony.

Rysunek 6. Liczba klas i uczniów w placówce.

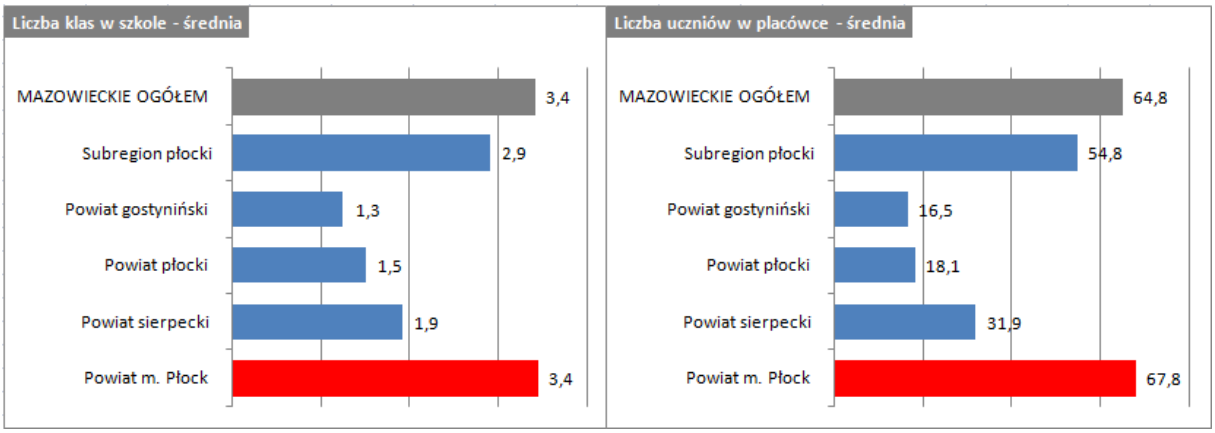

Pomiędzy rokiem szkolnym 2005/2006 a 2010/2011 liczba aktywnych placówek kształcenia ustawicznego w powiecie m. Płock spadła o 17% (z 77 do 64), co jest zbliżone do tendencji w całym województwie. Jeśli chodzi o szkoły zawodowe, to oprócz tych, których zamknięcie wymuszone było reformą systemu oświaty (technika uzupełniające na podbudowie 8-letniej szkoły podstawowej i szkoły zawodowej, ponadpodstawowe szkoły policealne), w powiecie m. Płock spadła liczba techników (z 3 do 2), a liczba pozostałych typów szkół zawodowych wzrosła. Wzrosła również liczba szkół ogólnokształcących w powiecie. Największy, czterokrotny wzrost dotyczy liczby liceów ogólnokształcących (z 2 do 8).

O jedną trzecią spadła z kolei liczba aktywnych placówek kształcenia pozaszkolnego. Przestały funkcjonować Centra Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego, a także połowa Ośrodków Dokształcania i Doskonalenia Zawodowego. Z drugiej jednak strony należy zauważyć, że w ciągu ostatnich 6 lat zwiększyła się o 3 liczba aktywnych niepublicznych placówek kształcenia ustawicznego i praktycznego. Powiat m. Płock wypada pod tym względem niekorzystnie zarówno na tle województwa, gdzie liczba placówek kształcenia pozaszkolnego praktycznie się nie zmieniła, jak i na tle subregionu.

Tabela 3. Aktywne (posiadające uczniów) placówki kształcenia ustawicznego na przestrzeni lat 2005 – 2010.

	MAZOWIECKIE	Subregion płocki				Powiat m. Płock			
	INDEKS ZMIANY, 2005=1	2005	2007	2010	INDEKS ZMIANY, 2005=1	2005	2007	2010	INDEKS ZMIANY, 2005=1
OGÓŁEM	**0,84**	102	90	92	0,90	77	66	64	0,83
SZKOŁY DLA DOROSŁYCH	**0,82**	90	78	83	0,92	68	56	58	0,85
SZKOŁY ZAWODOWE	**0,69**	67	55	50	0,75	51	44	40	0,78
SZKOŁY OGÓLNOKSZTAŁCĄCE	**1,04**	23	23	33	1,43	17	12	18	1,06
Gimnazjum	**1,80**	1	1	1	1,00	1	1	1	1,00
Zasadnicza szkoła zawodowa	**1,50**	2	2	3	1,50	2	2	3	1,50
L. O na podbudowie 8-letniej szkoły podstawowej	**z**	3			z	3			z
L.O na podbudowie szkoły zasadniczej	**z**				b				b
Liceum ogólnokształcące	**1,73**	7	12	17	2,43	2	6	8	4,00
L. O uzupełniające dla absolwentów ZSZ	**1,66**	7	10	15	2,14	6	5	9	1,50
Liceum zawodowe	**z**	5			z	5			z
Liceum profilowane	**1,17**	1	1	1	1,00	1	1	1	1,00
Technikum, liceum i szkoła równorzędna na podbudowie 8-letniej szkoły podstawowej	**z**	4			z	3			z
Technikum, liceum i szkoła równorzędna na podbudowie szkoły zasadniczej	**z**	8	2		z	5	1		z
Technikum	**0,47**	4	3	4	1,00	3	2	2	0,67
Technikum uzupełniające dla absolwentów ZSZ	**0,84**	9	12	11	1,22	6	9	8	1,33
Szkoła policealna (ponadpodstawowa)	**z**	10			z	8			z
Szkoła policealna (ponadgimnazjalna)	**1,50**	29	35	31	1,07	23	29	26	1,13
PLACÓWKI OŚWIATOWE	**0,97**	12	12	9	0,75	9	10	6	0,67
Kolegium nauczycielskie	**1,00**				b				b
Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych	**0,80**				b				b
Centrum Kształcenia Praktycznego	**0,79**	2	4	1	0,50	2	3		z
Centrum Kształcenia Ustawicznego ze szkołami	**0,56**				b				b
Ośrodek dokształcania i doskonalenia zawodowego	**0,52**	6	5	4	0,67	6	5	3	0,50
Centrum Kształcenia Ustawicznego - bez szkół	**0,35**	3	1		z	1			z
Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego	**2,85**	1	2	4	4,00		2	3	u.n

z: zlikwidowano/brak uczniów, **u.n:** utworzono nowe/są uczniowie, **b**: brak

W roku szkolnym 2010/2011 w szkołach dla dorosłych w powiecie m. Płock uczyło się 4338 uczniów, co stanowiło 86% wszystkich uczniów z subregionu. Szkoły w tym powiecie ukończyło również najwięcej absolwentów – 965 osób, czyli 78% absolwentów z subregionu.

Liczba uczniów w tym powiecie, podobnie jak w całym subregionie, wzrosła na przestrzeni 6 lat. Podobnie jak w skali subregionu, dwóch na trzech uczniów uczy się w szkołach zawodowych (głównie szkołach policealnych).

Liczba uczniów szkół zawodowych w Płocku zmieniła się z niewielkim stopniu na przełomie ostatnich sześciu lat (o 6% - z 2726 w 2005 roku do 2878 w 2010 roku). W 2010 oku najwięcej uczniów szkół zawodowych uczyło się w szkołach policealnych (2210 osób).

Spośród 1460 uczniów szkół ogólnokształcących, najwięcej uczyło się w liceach ogólnokształcących (789 osób). Liczba uczniów w placówkach tego typu w powiecie m. Płock wzrosła od 2005 roku o 65%.

Liczba uczestników pozaszkolnych form kształcenia ustawicznego zmniejszyła się w powiecie m. Płock od 2005 roku o 25%. Warto zauważyć dominującą pozycję powiatu m. Płock jeśli chodzi o kształcenie pozaszkolne w subregionie – 3 z 4 słuchaczy uczy się w placówkach zlokalizowanych w tym powiecie, pozostali w powiatach płockim i sierpeckim.

Tabela 4. Uczniowie szkół dla dorosłych.

	Subregion płocki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Powiat m. Płock
Liczba absolwentów	1240	41	65	169	965
Liczba uczniów	5045	66	163	478	4338
w tym:					
Gimnazjum	157				157
Zasadnicza szkoła zawodowa	169				169
Liceum ogólnokształcące	1021	38	61	124	798
Liceum ogólnokształcące uzupełniające	608	28	64	11	505
Liceum profilowane	20				20
Technikum	116			32	84
Technikum uzupełniające	538			143	395
Szkoła policealna	2416		38	168	2210
Placówki dla nauczycieli					
Słuchacze placówek kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych					
Ogółem	6888		778	931	5179

Rysunek 7. Liczba uczniów szkół dla dorosłych i uczestników form pozaszkolnych – zmiana na przestrzeni lat 2005 – 2010

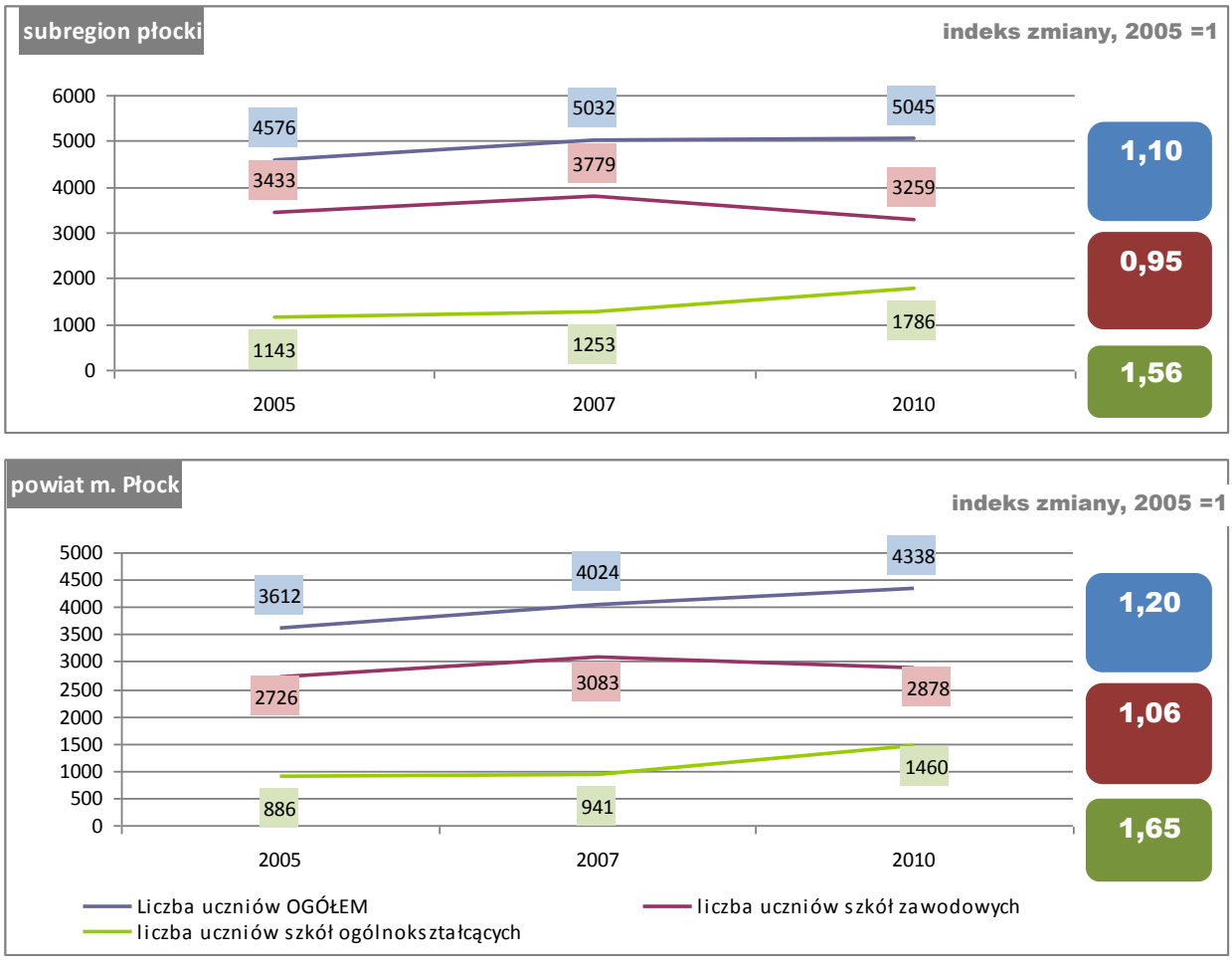

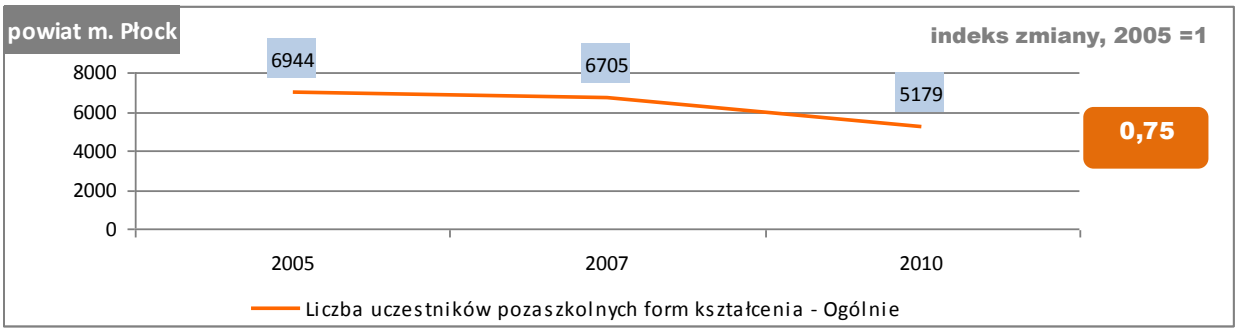

6.2 Kierunki kształcenia

Oferta kształcenia zawodowego dla dorosłych w powiecie m. Płock jest szeroka – można się tu kształcić w 15 kierunkach (spośród których ponad połowa nie jest dostępna w innych powiatach subregionu) i 38 zawodach.

Najpopularniejsze oferowane kierunki to: biurowe i administracyjne (12 szkół), ochrona i bezpieczeństwo oraz technika i mechanika (po 11), usługi dla ludności (10) oraz nowe technologie (9), a w przypadku konkretnych zawodów: technik informatyk, technik administracji, technik mechanik.

Najwięcej osób uczyło się zawodów związanych z bezpieczeństwem i ochroną (823, z czego m. in. technik BHP – 665 osób, technik ochrony osób i mienia – 168 osób), biurowo-administracyjnych (504, z czego m. in. technik administracji – 364 osoby, technik logistyk – 132 osoby) oraz usługami dla ludności (338, z czego m. in. technik usług kosmetycznych – 187 osób, technik usług fryzjerskich – 129 osób). Często wybieranym zawodem w omawianym powiecie był również technik mechanik (191 osób). Warto również zwrócić uwagę na dość dużą popularność kształcenia w kierunkach rolniczych (technik rolnik) w subregionie (235 uczniów, z czego jedynie 86 w powiecie m. Płock).

Oferta kształcenia zawodowego pozostałych powiatów subregionu jest zdecydowanie uboższa – w powiecie sierpeckim szkoły przygotowane są kształcenia w 7 kierunkach i 8 zawodach (m. in. technik rolnik – 136 osób, technik mechanik – 70 osób i technik BHP – 66 osób), a w płockim jedynie w 3 zawodach (technik rolnictwa – 25 osób, technik handlowiec – 13 osób, technik informatyk – brak uczniów). W powiecie gostynińskim nie ma ani jednej szkoły zawodowej dla dorosłych.

Tabela 5. Oferowane zawody – główne grupy – i uczniowie.

	Subregion płocki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Powiat m. Płock
szkoły przygotowane do kształcenia w danym kierunku/zawodzie					
biuro i administracja	16		1	3	12
ochrony i bezpieczeństwa	13			2	11
technika i mechanika	12			1	11
usługi dla ludności	11			1	10
nowe technologie	11		1	1	9
budownictwo i konstrukcja	7				7
rolnictwo i pokrewne	6		1	3	2
transport	5				5
wyrób produktów spożywczych/żywienie	4			3	1
inne	4				4
opieka społeczna	3				3
hotele i gastronomia	3				3
technologia materiałów i produkcji	2				2
ochrona zdrowia	1				1
obróbka metalu	1				1
liczba uczniów w danym zawodzie					
ochrony i bezpieczeństwa	889			66	823
biuro i administracja	567		25	38	504
technika i mechanika	351			70	281
usługi dla ludności	338				338
rolnictwo i pokrewne	235		13	136	86

	Subregion płocki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Powiat m. Płock
budownictwo i konstrukcja	151				151
transport	144				144
nowe technologie	109				109
technologia materiałów i produkcji	106				106
hotele i gastronomia	77				77
opieka społeczna i kierunki społeczne	75				75
wyrób produktów spożywczych/żywienie	69			33	36
inne	67				67
obróka metalu	48				48
ochrona zdrowia	33				33

Tabela 6. Oferowane kierunki kształcenia (szkoły przygotowane do kształcenia w danym zawodzie) – konkretne zawody.

	Subregion płocki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Powiat m. Płock
Technik informatyk	11		1	1	9
Technik administracji	10			1	9
Technik mechanik	10			1	9
Technik bezpieczeństwa i higieny pracy	9			2	7
Technik usług fryzjerskich	6				6
Technik usług kosmetycznych	5			1	4
Technik rachunkowości	5				5
Technik rolnik	5		1	3	1
Technik handlowiec	5		1	1	3
Technik budownictwa	5				5
Technik elektryk	4				4
Technik ochrony fizycznej osób i mienia	4				4
Inny	3				3
Technik logistyk	3				3
Technik obsługi turystycznej	3				3
Technik żywienia i gospodarstwa domowego	3			2	1
Opiekun medyczny	2				2
Kucharz małej gastronomii	2				2
Opiekun w domu pomocy społecznej	2				2
Technik technologii żywności	2			1	1
Technik drogownictwa	2				2
Technik ekonomista	2			1	1
Technik urządzeń sanitarnych	2				2
Technik hotelarstwa	1				1
Rolnik	1				1
Technik technologii odzieży	1				1
Fryzjer	1				1
Mechanik pojazdów samochodowych	1				1
Mechanik-monter maszyn i urządzeń	1				1
Monter konstrukcji budowlanych	1				1

	Subregion płocki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Powiat m. Płock
Sprzedawca	1				1
Ślusarz	1				1
Technik masażysta	1				1
Technik organizacji usług gastronomicznych	1				1
Technik technologii chemicznej	1				1
Technik turystyki wiejskiej	1				1
Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	1				1
Usługowo-gospodarczy	1				1

Tabela 7. Uczniowie: konkretne zawody

	Subregion płocki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Powiat m. Płock
Technik bezpieczeństwa i higieny pracy	721			66	655
Technik administracji	378			14	364
Technik mechanik	261			70	191
Technik rolnik	235		13	136	86
Technik usług kosmetycznych	187				187
Technik ochrony fizycznej osób i mienia	168				168
Technik logistyk	132				132
Technik usług fryzjerskich	129				129
Technik informatyk	109				109
Technik technologii chemicznej	103				103
Technik budownictwa	79				79
Technik handlowiec	61		25	16	20
Technik elektryk	61				61
Technik urządzeń sanitarnych	56				56
Technik rachunkowości	51				51
Opiekun medyczny	49				49
Ślusarz	48				48
Inny	47				47
Technik żywienia i gospodarstwa domowego	44			20	24
Technik masażysta	33				33
Technik organizacji usług gastronomicznych	30				30
Sprzedawca	30				30
Technik ekonomista	27			8	19
Opiekun w domu pomocy społecznej	26				26
Technik technologii żywności	25			13	12
Kucharz małej gastronomii	24				24
Technik hotelarstwa	23				23
Fryzjer	22				22
Technik obsługi turystycznej	20				20
Usługowo-gospodarczy	20				20

	Subregion płocki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Powiat m. Płock
Mechanik pojazdów samochodowych	17				17
Technik drogownictwa	12				12
Mechanik-monter maszyn i urządzeń	12				12
Monter konstrukcji budowlanych	8				8
Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	8				8
Technik technologii odzieży	3				3

Oferta kształcenia zawodowego dla dorosłych w powiecie m. Płock znacząco się zmieniła na przestrzeni ostatnich 6 lat. Wprowadzono kształcenie w 12 nowych zawodach, a zlikwidowano w dwóch cieszących się małym powodzeniem (technik prac biurowych oraz technik reklamy).

Znacząco wzrosła liczba uczniów przede wszystkim w zawodzie technik BHP – prawie dziesięciokrotnie (z 66 do 665 osób), a także technik elektryk (ponad czterokrotnie) i technik logistyk (prawie czterokrotnie). W przypadku dwóch pierwszych zawodów kierunek zmian zarówno w subregionie jak i w powiecie jest tożsamy z województwem, jednak zachodzą one znacznie szybciej (indeksy zmian dla województwa to odpowiednio 3,93 i 0,60). Wzrost zainteresowania wśród uczniów kształceniem w zawodzie technik bezpieczeństwa i higieny pracy można tłumaczyć tym, że w skali województwa jest to zawód, w którym osoby znajdują zatrudnienie – jest dużo ofert pracy i mało osób bezrobotnych. Z kolei zmiany dotyczące liczby osób uczących się zawodu technika logistyka są wolniejsze niż w województwie, gdzie wzrosła ona prawie czternastokrotnie. W przypadku zawodu technik elektryk, jest to zmiana przeciwna tendencjom w województwie, gdzie liczba uczniów spadła o 40%.

Najbardziej zauważalne zmiany w odwrotnym kierunku to spadek zainteresowania zawodami technika ekonomisty (o 90%), technika handlowca (o 86%), technika żywienia i gospodarstwa domowego (o 82%), technik obsługi turystycznej oraz kucharz małej gastronomii (po 72%). Zmiany te odpowiadają tendencjom w subregionie, jak i w całym województwie.

Tabela 8. Liczba uczniów poszczególnych kierunków zmiana na przestrzeni lat 2005 -2010

	MAZOWIECKIE	Subregion płocki				Powiat m. Płock			
	INDEKS ZMIANY, 2005=1	2005	2007	2010	INDEKS ZMIANY, 2005=1	2005	2007	2010	INDEKS ZMIANY, 2005=1
Technik budownictwa	0,59	175	113	79	0,45	175	113	79	0,45
Technik elektronik	0,10	0	35		b		35		b
Technik elektryk	0,60	15	85	61	4,07	15	85	61	4,07
Technik mechanik	0,47	474	377	261	0,55	322	266	191	0,59
Technik technologii chemicznej	0,98	105	96	103	0,98	105	96	103	0,98
Technik technologii odzieży	0,52			3	u.n			3	u.n
Technik urządzeń sanitarnych	1,06	33	100	56	1,70	33	100	56	1,70
Technik drogownictwa	0,44	27	50	12	0,44	27	50	12	0,44
Technik informatyk	0,36	461	479	109	0,24	285	279	109	0,38
Technik bezpieczeństwa i higieny pracy	3,93	86	119	721	8,38	66	69	655	9,92
Technik ogrodnik	0,72	1			z				b
Technik rolnik	2,43	98	135	235	2,40	92	119	86	0,93

	MAZOWIECKIE	Subregion płocki				Powiat m. Płock			
	INDEKS ZMIANY, 2005=1	2005	2007	2010	INDEKS ZMIANY, 2005=1	2005	2007	2010	INDEKS ZMIANY, 2005=1
Technik architektury krajobrazu	nowy zawód		7		b		7		b
Technik technologii żywności	0,20	74	39	25	0,34		15	12	u.n
Technik żywienia i gospodarstwa domowego	0,48	133	194	44	0,33	133	62	24	0,18
Technik masażysta	0,88		42	33	u.n	0	42	33	u.n
Technik ekonomista	0,23	249	116	27	0,11	190	55	19	0,1
Technik handlowiec	0,16	213	99	61	0,29	147	80	20	0,14
Technik hotelarstwa	1,55			23	u.n			23	u.n
Technik obsługi turystycznej	0,58	72	106	20	0,28	72	106	20	0,28
Technik organizacji usług gastronomicznych	1,31			30	u.n			30	u.n
Technik organizacji reklamy	5,68	10			z	10			z
Technik logistyk	13,70	34	104	132	3,88	34	104	132	3,88
Technik administracji	3,23	420	433	378	0,9	267	355	364	1,36
Opiekun w domu pomocy społecznej	0,26	27	21	26	0,96	27	21	26	0,96
Technik rachunkowości	1,10		19	51	u.n		19	51	u.n
Technik prac biurowych	0,45	24	18		z	24	13		z
Kelner	0,31		9		b		9		b
Kucharz małej gastronomii	0,24	84	84	24	0,28	84	84	24	0,28
Fryzjer	1,11	28	51	22	0,78	28	51	22	0,78
Technik usług fryzjerskich	1,64	45	68	129	2,87	45	68	129	2,87
Technik usług kosmetycznych	1,92	170	188	187	1,1	170	188	187	1,1
Technik ochrony fizycznej osób i mienia	0,42	154	168	168	1,09	154	168	168	1,09
Sprzedawca	0,28	43	29	30	0,70	43	29	30	0,70
Monter konstrukcji budowlanych	Nowy zawód			8	u.n			8	u.n
Ślusarz	0,46	105	65	48	0,46	105	65	48	0,46
Mechanik-monter maszyn i urządzeń	Nowy zawód			12	u.n			12	u.n
Mechanik pojazdów samochodowych	0,50			17	u.n			17	u.n
Usługowo-gospodarczy	0,25		69	20	u.n		69	20	u.n
Zarządzanie informacją	8,17		19		b		19		b
Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	Nowy zawód			8	u.n			8	u.n
Inny	0,43	73	242	47	0,64	73	242	47	0,64
Opiekun medyczny	nowy zawód			49	u.n			49	u.n

z: zlikwidowano, **u.n:** utworzono nowe, **b**: brak

Placówki zajmujące się edukacją pozaszkolną w powiecie m. Płock oferują 10 różnych form nauki, między innymi kursy BHP (5 placówek), kursy przyuczające do zawodu oraz przygotowujące do uzyskania uprawnień zawodowych (po 4 placówki).

Spośród uczestników pozaszkolnych form kształcenia w powiecie m. Płock najwięcej było uczestników kursów BHP (949 osób), kursów przygotowujących do uzyskania uprawnień zawodowych (901 osób), kursów przyuczających do zawodu (783 osoby) oraz kursów językowych (777 osób). Poza kursami pedagogicznymi dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu, z których skorzystało 18 osób, pozostałe formy pozaszkolne cieszyły się małym zainteresowaniem i uczestniczyło w nich co najmniej 150 osób.

Szeroką ofertę kształcenia pozaszkolnego miał również powiat sierpecki, gdzie dostępnych było 8 różnych form. Największym powodzeniem cieszyły się tam kursy BHP (355 słuchaczy), kursy doskonalące w zawodzie (205 słuchaczy) oraz kursy zawodowe potwierdzające posiadanie określonych kwalifikacji zawodowych (185 osób). W powiecie płockim największą popularnością cieszyły się kursy BHP, w których uczestniczyło 715 osób. W powiecie gostynińskim nie działa żadna placówka pozaszkolnego kształcenia ustawicznego.

Tabela 9. Formy pozaszkolne. Placówki oferujące poszczególne formy pozaszkolne i ich słuchacze

	Subregion płocki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Powiat m. Płock
BHP	8		1	2	5
Przyuczające do zawodu	5			1	4
Przygotowujące do uzyskania uprawnień zawodowych	5			1	4
Inne kursy	5		1	1	3
Doskonalące w zawodzie	4			1	3
Kursy językowe (wszystkie języki łącznie)	3				3
Kursy z zakresu informatyki	3			1	2
Pedagogiczne dla instruktorów praktycznej nauki zawodu	2			1	1
Kursy zawodowe potwierdzające posiadanie określonych kwalifikacji zawodowych	2		1	1	
Inne formy pozaszkolne (seminaria, kursokonferencje itp.)	2				2
Kursy z zakresu technologii informatyczno-komunikacyjnej	1				1
Liczba uczestników pozaszkolnych form kształcenia - wszyscy uczestnicy					
BHP	2019		715	355	949
Przygotowujące do uzyskania uprawnień zawodowych	1032			131	901
Przyuczające do zawodu	805			22	783
Doskonalące w zawodzie	792			205	587
Kursy językowe (wszystkie języki łącznie)	777				777
Inne formy pozaszkolne (seminaria, kursokonferencje itp.)	624				624
Inne kursy	243		45	14	184
Kursy z zakresu technologii informatyczno-komunikacyjnej	206				206
Kursy zawodowe potwierdzające posiadanie określonych kwalifikacji zawodowych	203		18	185	
Kursy z zakresu informatyki	162			12	150

	Subregion płocki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Powiat m. Płock
Pedagogiczne dla instruktorów praktycznej nauki zawodu	25			7	18

W przeprowadzonym przez Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy w 2011 roku badaniu „Diagnoza deklarowanego i rzeczywistego popytu na pracę oraz jego determinantów" nie przeprowadzono osobnych analiz dla powiatu m. Płock, stąd nie można określić zawodów, w których pracodawcom z tego powiatu najtrudniej było znaleźć pracowników.

6.3 Zdawalność egzaminów

Zdawalność egzaminu maturalnego w powiecie m. Płock była nieznacznie niższa niż zdawalność w subregionie i wynosiła 44,6 %. Warto tu zwrócić uwagę na wyniki egzaminu w powiecie sierpeckim, gdzie zdało go ponad 60% abiturientów – rezultat ten wybija się nie tylko na tle subregionu, ale również na tle województwa (zdawalność na poziomie 36%).

Spośród 540 uczniów z powiatu m. Płock przystępujących do egzaminu zawodowego, pozytywny wynik uzyskały 324 osoby, czyli 60%. Tu również dobrze wypadł powiat sierpecki, a wyjątkowo słabo powiaty gostyniński i płocki.

Tabela 10. Zdawalność egzaminu maturalnego i zawodowego

	Subregion płocki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Powiat m. Płock
Liczba absolwentów, którzy przystąpili do egzaminu maturalnego	210	5	6	33	166
Liczba absolwentów, którzy zdali egzamin maturalny	98	2	2	20	74
zdawalność egzaminu maturalnego	**46,7%**	**40,0%**	**33,3%**	**60,6%**	**44,6%**
Liczba absolwentów, którzy przystąpili do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe	640	6	5	89	540
Liczba absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe	384	1	1	58	324
zdawalność egzaminu zawodowego	**60,0%**	**16,7%**	**20,0%**	**65,2%**	**60,0%**

7 CZĘŚĆ III – BADANIE TERENOWE WŚRÓD DYREKTORÓW JEDNOSTEK KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

7.1 Kondycja placówek oraz ogólna ocena jakości i warunków kształcenia

Kondycja placówki

Przedstawiciele placówek kształcenia ustawicznego w Płocku oceniają ich kondycję jako niezmienną, lub nieznacznie poprawiającą się. Prawie połowa (43%) dyrektorów twierdziła, że sytuacja ich placówek nie zmienia się na przestrzeni lat, kolejne 35% deklarowało, że rozwijają się w różnym tempie. Najczęściej wymienianym problemem był brak słuchaczy wynikający z niżu demograficznego (25%), a także brak środków finansowych oraz konkurencyjność innych placówek oświatowych (po 13%); 35% placówek nie wskazało żadnych problemów w funkcjonowaniu. Ponad połowa szkół utrzymuje się z subwencji oświatowej (pochodzi z nich średnio 80% budżetu tych szkół), ponad jedna trzecia z czesnego uczniów (średnio 46% budżetu), a co piąta z dotacji władz lokalnych (średnio 80% budżetu). Prawie 90% dyrektorów stwierdziło jednak, że środki, którymi dysponują są wystarczające lub z trudnością wystarczają na pokrycie kosztów funkcjonowania szkoły.

Rysunek 8 Sytuacja placówek kształcenia ustawicznego w powiecie m. Płock

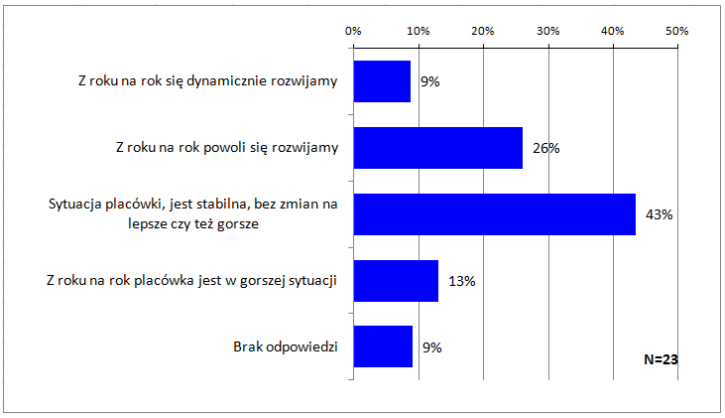

Wśród mocnych stron placówek dyrektorzy wskazywali najczęściej ich dogodną lokalizację (65%), a także kompetencje i kwalifikacje kadry pedagogicznej (52%). Około jednej trzeciej dyrektorów wskazywało również zaplecze infrastrukturalne szkoły oraz fakt organizowania praktyk zawodowych. Jedynie co czwarty wskazywał na ofertę edukacyjną jako mocną stronę. Słabych stron placówek nie była w stanie wskazać połowa respondentów. Pozostali wskazywali: współpracę z lokalnymi partnerami (samorządem, organizacjami pozarządowymi, innymi instytucjami), sytuację finansową instytucji oraz zaplecze infrastrukturalne. Fakt częstego wskazywania bazy infrastrukturalnej szkoły zarówno jako silnej, jak i słabej strony może świadczyć o znacznych rozbieżnościach między szkołami zlokalizowanymi w powiecie m. Płock.

Tabela 11. Mocne i słabe strony placówek z powiatu m. Płock

MOCNE STRONY	%	SŁABE STRONY	%
lokalizacja placówki	65%	nie wiem / trudno powiedzieć	48%
kompetencje i kwalifikacje kadry pedagogicznej	52%	współpraca z partnerami lokalnymi	22%
baza szkoły (zaplecze infrastrukturalne)	35%	sytuacja finansowa instytucji	22%
organizacja praktyk zawodowych	30%	baza szkoły (zaplecze infrastrukturalne)	22%
oferta edukacyjna instytucji	26%	kontakty i współpraca z pracodawcami	13%
renoma instytucji/szkoły	26%	organizacja praktyk zawodowych	9%
zapotrzebowanie na osoby o kwalifikacjach, które są nabywane w szkole	17%	renoma instytucji/szkoły	9%

Warunki kształcenia

Przedstawiciele placówek kształcenia ustawicznego oceniają panujące w nich warunki kształcenia zdecydowanie pozytywnie. Aż 82% badanych przyznało im jedną z trzech najlepszych ocen na 9-stopniowej skali.

Czynniki wymieniane jako mocne strony pod względem kształcenia w dużej mierze pokrywały się z tymi, które wymieniano jako mocne strony w ogóle: kompetentna kadra (57% respondentów), odpowiednia baza dydaktyczna (39%), dobra lokalizacja (35%) czy wyposażenie pracowni zawodowych (26%). Słabych stron wymieniono znacznie mniej (13% respondentów nie wymieniło ich wcale), a większość z nich związana była pośrednio lub bezpośrednio z sytuacją materialną. Wskazywano wprost na ograniczenia finansowe i brak środków, a także brak pracowni zawodowych, brak sprzętu do praktycznej nauki zawodu czy konieczność pobierania czesnego.

Respondenci wysoko oceniali plan i program nauczania, jakość zajęć teoretycznych i praktycznych, fachowość i kompetencję kadry dydaktycznej, jej zaangażowanie, życzliwość i nastawienie do uczniów, warunki lokalowe oraz organizację nauki, terminy, czas zajęć. Należy zaznaczyć jednocześnie, że wiele spośród szkół nie oferuje uczniom np. zajęć dodatkowych (nie ma ich w 39% szkół), nauczania języków obcych (39%), nauczania obsługi komputera (35%) czy dostępu do biblioteki, książek/materiałów/opracowań potrzebnych do zajęć (25%). Niezależnie od jakości tych usług, powinny one być dostępne w jak największej ilości szkół.

Tabela 12. Mocne i słabe strony placówek z powiatu m. Płock pod względem warunków kształcenia w ocenie przedstawicieli placówek kształcenia ustawicznego

MOCNE STRONY		SŁABE STRONY	N=
kompetentna, wykwalifikowana kadra	57%	brak słabych stron/ nie wiem	13%
odpowiednia baza dydaktyczna	39%	ograniczenia finansowe, brak środków	9%
dobra lokalizacja	35%	brak pracowni zawodowych	9%
dobre wyposażenie pracowni zawodowych	26%	brak sprzętu do praktycznej nauki zawodu	9%
duże doświadczenie	22%	czesne, płatna nauka	4%
odpowiednia, wygodna baza lokalowa	13%	rygorystyczne ocenianie słuchaczy	4%
przyjazna atmosfera	13%		
renoma szkoły, dobra opinia o szkole	13%		

Przedstawiciele placówek kształcenia ustawicznego w Płocku oceniali, że dobrze lub bardzo dobrze przygotowują one słuchaczy do zawodu (65% udzieliło takich odpowiedzi). Nie byli jednak tak optymistyczni, jeśli chodzi o przygotowanie do realiów rynku pracy – jedynie połowa z nich oceniła je jako dobre lub bardzo dobre, a aż co piąty nie miał na ten temat zdania. Tłumaczyć to może fakt, że aż 60% szkół nie podejmuje żadnych działań mających na celu ułatwienie absolwentom podjęcia zatrudnienia. Najczęściej organizowane są spotkania z doradcą zawodowym (30%), spotkania dotyczące sposobu poszukiwania pracy po zakończeniu nauki (26%), spotkania z psychologiem (17%). Wedle deklaracji dyrektorów placówek, najczęściej współpracują oni z instytucjami rynku pracy (35% szkół współpracuje bardzo często lub często), samorządami gmin i powiatów (35%) oraz innymi placówkami edukacyjnymi (35%). Znamienne jest jednak to, że przeważająca większość respondentów nie była w stanie odpowiedzieć na pytanie o formy, w jakich przejawia się ta współpraca. Może to rodzić podejrzenia o jej fasadowości oraz małej wadze. Ponad połowa szkół nie podejmuje żadnej współpracy z organizacjami pracodawców.

Rysunek 9. Współpraca placówek kształcenia ustawicznego z różnymi typami instytucji w powiecie m. Płock

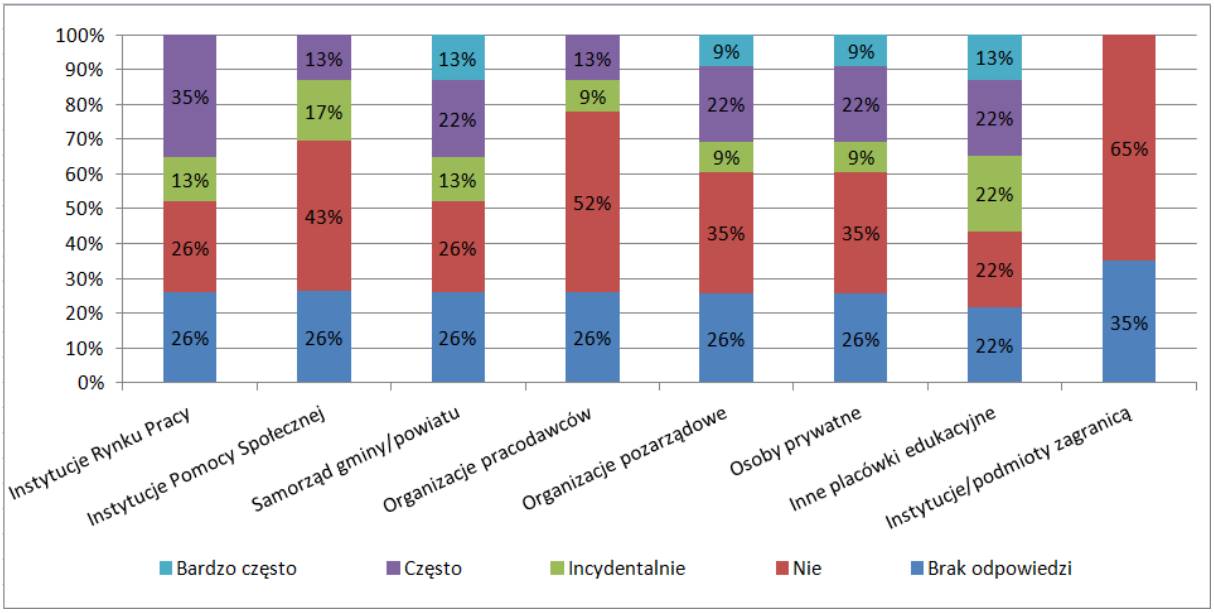

Jedynie dwie spośród 23 placówek (9%) prowadzą monitoring dalszych losów absolwentów, jednak ich przedstawiciele nie wskazali żadnej metody, której do tego używają. Połowa placówek nie ma nawet planów, aby taki monitoring wprowadzić. Ponad 40% respondentów ocenia sytuację absolwentów na rynku pracy jako raczej dobrą, 39% jako przeciętną a 9% jako raczej złą. Dyrektorzy są również sceptyczni odnośnie stopnia, w jakim kształcenie w placówce przyczyniło się do poprawy sytuacji absolwentów na rynku pracy – oceny aż 60% z nich przyjmują średnie wartości (między 4 a 6 na 9-stopniowej skali).

7.2 Perspektywy rozwojowe placówek kształcenia ustawicznego

Większość spośród badanych placówek przejawia ograniczoną chęć zmian w ofercie – 37% planuje rozszerzenie oferty kształcenia o kolejne zawody (asystent rachunkowości – 2 placówki, technik farmaceutyczny, technik informatyk, organizator obsługi turystycznej, technik logistyk, technik architektury krajobrazu, opiekunka dziecięca, rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej – po jednej placówce), a 21% otwarcie nowego typu szkoły (zasadnicza szkoła zawodowa, technikum i liceum ogólnokształcące – po jednej placówce). Spośród 8 badanych

placówek oferujących kształcenie w formach pozaszkolnych jedynie jedna planowała rezygnację z prowadzonych szkoleń i jedna rozszerzenie oferty, jednak bez wskazania szczegółów.

Rysunek 10. Planowane zmiany w ofercie placówek z powiatu m. Płock prowadzących edukację w formach szkolnych

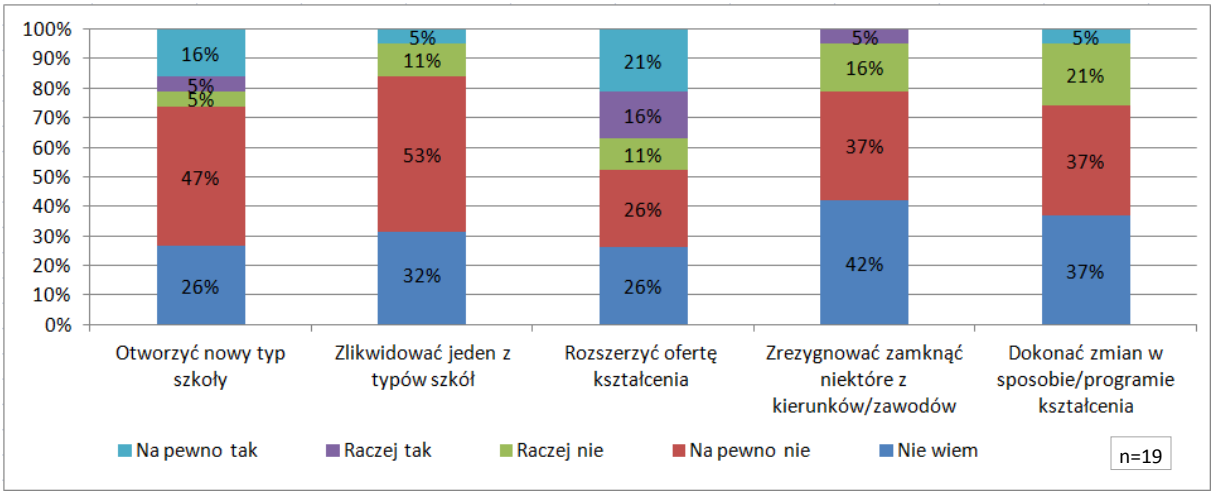

Zdaniem badanych dyrektorów szkół głównym czynnikiem wpływającym na kształt oferty edukacyjnej jest zapotrzebowanie słuchaczy (70% respondentów), posiadanie bazy dydaktycznej (48%) oraz wyniki własnych analiz dotyczących zapotrzebowania na określone kwalifikacje (43%). Jedynie 17% badanych wskazywało, że zapotrzebowanie zgłaszane przez pracodawców wpływało na kształt oferty edukacyjnej.

Rysunek 11. Czynniki wpływające na kształt oferty edukacyjnej badanych szkół z powiatu m. Płock

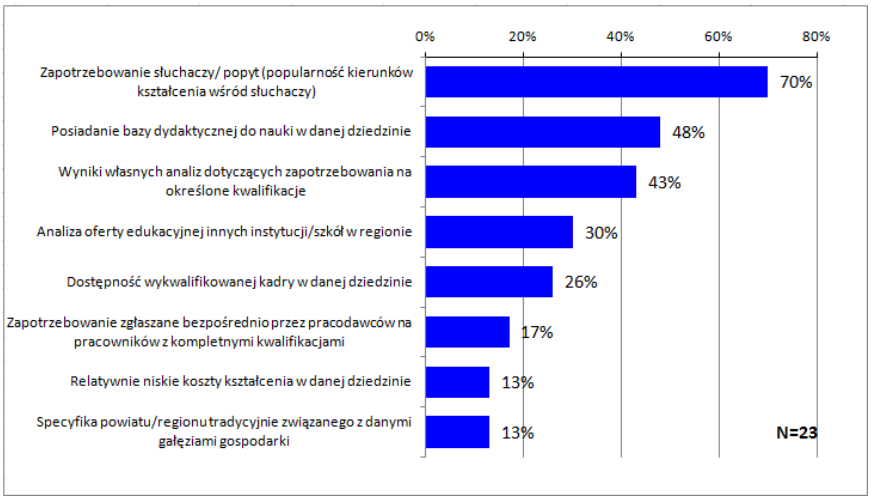

8 CZEŚĆ IV – BADANIE TERENOWE WŚRÓD UCZESTNIKÓW ZAJĘĆ W JEDNOSTKACH KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

8.1 Udział w kształceniu ustawicznym

Czynniki determinujące udział w kształceniu ustawicznym, motywy podjęcia nauki

Badani uczestnicy kształcenia ustawicznego z powiatu m. Płock podejmowali decyzję o podjęciu kształcenia w placówce w większości samodzielnie (65%). Prawie co trzeci uczeń/słuchacz został zachęcony przez inne osoby – najczęściej rodzina lub znajomi/przyjaciele (formy szkolne), lub Urząd Pracy (formy pozaszkolne).

Czynnikami mającymi największy wpływ na kontynuowanie nauki według deklaracji badanych uczestników kształcenia ustawicznego z Płocka była chęć podniesienia poziomu wykształcenia (wskazany jako najważniejszy przez 3 z 4 uczniów szkół dla dorosłych i połowę słuchaczy form pozaszkolnych), ogólnego poszerzenia swojej wiedzy i umiejętności (33%). Ponadto dla połowy słuchaczy ważnym motywem podjęcia nauki była chęć przekwalifikowania się lub zdobycia kwalifikacji w nowym zawodzie. Powody niezwiązane z pracą, takie jak chęć wyjścia z domu, przedłużenia młodości czy ucieczki od wojska kierowały bardzo małą częścią badanych

Z kolei do wyboru placówki, w której badani się kształcili, najczęściej zachęcała ich lokalizacja (60%), jak również dobre opinie o szkole/placówce szkoleniowej (30%), niemalże jedna trzecia badanych sugerowała się również oferowanymi kierunkami kształcenia lub poradą rodziny/znajomych. Dla słuchaczy placówek oświatowych ważnym czynnikiem decydującym o wyborze był *de facto* brak wyboru – ponad połowa z nich zaznaczyła, że decyzja o nauce w tej konkretnej placówce spowodowana była brakiem innych tego typu w okolicy.

Rysunek 12. Czynniki, które miały największy wpływ na kontynuację nauki w placówce kształcenia ustawicznego

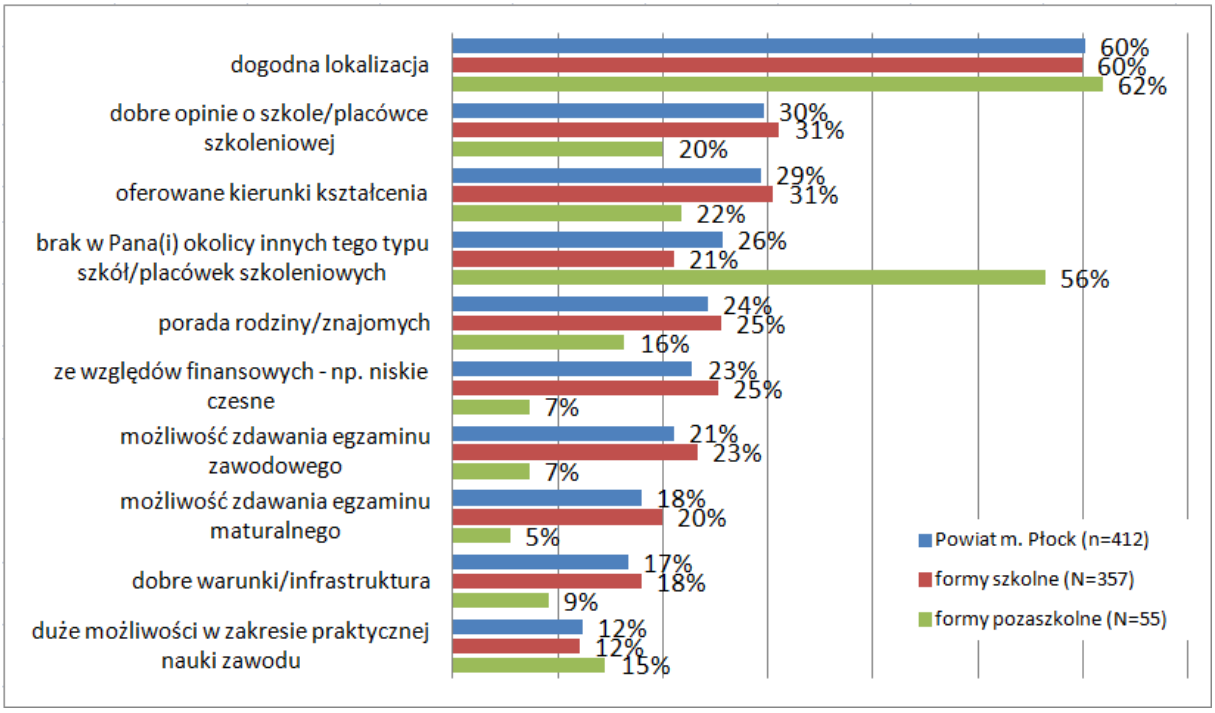

Plany związane z kształceniem

Uczestnicy kształcenia ustawicznego w Płocku planują kontynuować naukę po ukończeniu obecnej szkoły, czy też kursu, szkolenia. Plany takie ma 43% uczniów szkół dla dorosłych i ponad połowa słuchaczy nieformalnych form kształcenia. Prawie połowa z nich zamierza podjąć studia licencjackie (inżynierskie) lub magisterskie (ten typ studiów wybierają częściej słuchacze form szkolnych). Jedna trzecia uczniów placówek szkolnych planuje kontynuować naukę w szkołach policealnych (ale połowa z nich nie określiła w jakim zawodzie). Plany dotyczące pozaszkolnych form kształcenia nie są jednak sprecyzowane. Prawie 70% respondentów (ale mniej niż połowa słuchaczy) nie wskazało konkretnych typów szkoleń, w jakich chcieliby brać udział. Wśród pozostałych najpopularniejsze były kursy językowe (16%) oraz kursy zawodowe (17%).

Rysunek 13. Plany podjęcia dalszej nauki w szkole/na studiach lub na kursach/szkoleniach

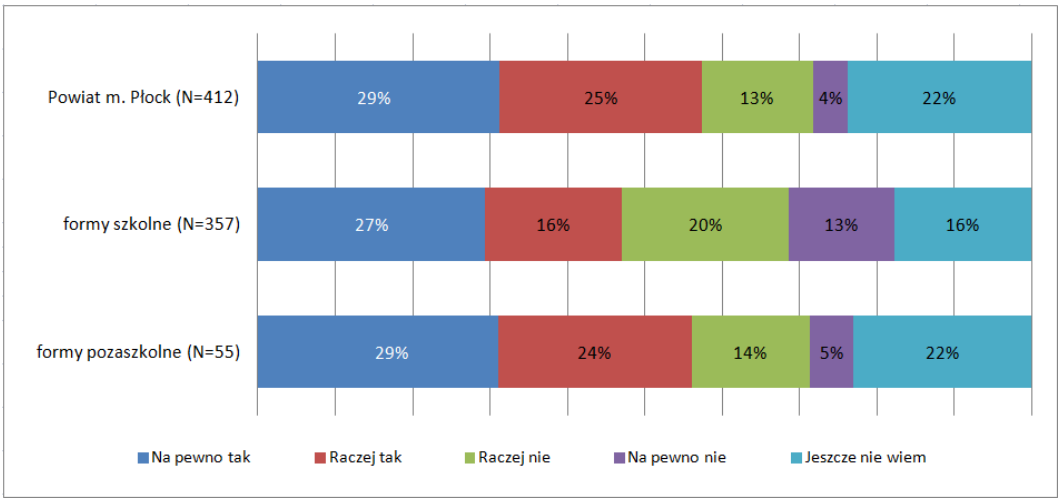

8.2 Ocena jednostek kształcenia ustawicznego i poziomu kształcenia

Ogólna ocena warunków kształcenia

Badani uczestnicy kształcenia ustawicznego z Płocka są na ogół zadowoleni z placówki, w której się uczą. Prawie połowa z nich (59%) nie zmieniłaby swojej decyzji i ponownie wybrała tą samą jednostkę i ten sam kierunek kształcenia, a dodatkowo 15% o ile zmieniłby kierunek kształcenia, to nie placówkę. Co więcej aż 84% oceniło swoje obecne szkoły/placówki jako raczej dobre, bardzo dobre i znakomite.

Jako mocne strony placówek uczniowie wymieniali przede wszystkim kompetentnych nauczycieli (14%) oraz bezpłatną naukę (uczniowie szkół dla dorosłych) i wysoki poziom nauczania (5%). Respondenci mieli kłopot ze wskazaniem słabych stron placówek, pojedyncze głosy dotyczyły chaosu i braku organizacji (uczniowie) oraz za dużego obciążenia nauką (głównie słuchacze form pozaszkolnych).

Tabela 13 Mocne i słabe strony placówek z powiatu m. Płock pod względem warunków kształcenia w ocenie uczniów i słuchaczy placówek kształcenia ustawicznego

MOCNE STRONY PLACÓWKI	Powiat m. Płock (N=412)	formy szkolne (N=357)	formy pozaszkolne (N=55)	SŁABE STRONY PLACÓWKI	Powiat m. Płock (N=412)	formy szkolne (N=357)	formy pozaszkolne (N=55)
kompetentni nauczyciele, profesjonaliści	14%	14%	13%	nie ma słabych stron	12%	12%	15%
bezpłatna nauka, brak czesnego	6%	7%	0%	chaos, brak organizacji	2%	3%	0%
wysoki poziom nauczania	5%	4%	5%	za dużo zajęć, za duże obciążenie nauką	2%	1%	7%
miła, przyjazna, niestresująca atmosfera	4%	4%	0%	za krótkie praktyki zawodowe, za mało	1%	1%	4%
daje możliwość kształcenia się	2%	3%	2%	za małe uprawnienia zawodowe	1%	1%	2%
zajęcia praktyczne - dobre, dużo	2%	1%	9%	lokalizacja	1%	1%	0%
dobra szkoła, dobra opinia o szkole	2%	2%	2%				
pomoce dydaktyczne - dobre, dużo, dostępne	2%	2%	0%				
weekendowy tryb nauki	2%	2%	0%				

Ocena poszczególnych aspektów kształcenia w placówkach zlokalizowanych w Płocku była stosunkowo dobra. Najlepiej oceniano kompetencje nauczycieli, plan nauczania oraz jakość zajęć teoretycznych.

Rysunek 14. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia w powiecie m. Płock.

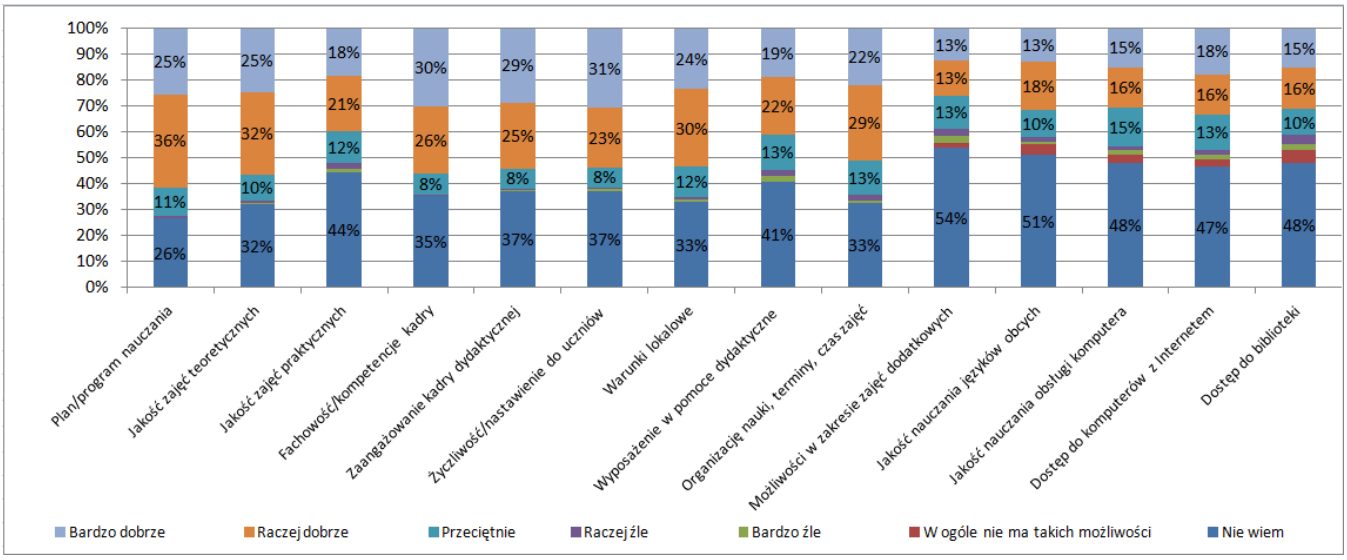

Wyniki badania jakościowego dodatkowo pokazały, że oferta kształcenia ustawicznego w Płocku zdominowana jest przez bardzo wysoko ocenianą ofertę Zakładu Doskonalenia Zawodowego, który oferuje szeroką gamę kursów. Inne zalety płockiego ZDZ to: brak odpłatności za naukę, zaangażowana kadra (w tym dyrekcja placówki), dobra infrastruktura i wyposażenie placówki, bezpłatne posiłki, zwrot kosztów przejazdu, stypendium.

Najczęstszą formą zajęć praktycznych, w jakich uczestniczyli badani uczniowie szkół zawodowych i słuchacze kursów i szkoleń były zajęcia praktyczne w pracowniach i warsztatach szkolnych (40% uczniów i aż 71% słuchaczy placówek pozaszkolnych). Ponadto uczniowie szkół dla dorosłych odbywali praktyki i zajęcia praktyczne u pracodawców (22% i 13%), a słuchacze w Centrum Kształcenia Praktycznego. Wszystkie te formy praktycznej nauki zawodu oceniane są przez ich uczestników jako przydatne. Znaczna większość respondentów nie miała uwag ani zastrzeżeń do tej formy nauki, pojedyncze głosy dotyczyły zbyt małego wymiaru godzin, niewystarczającego powiązania praktyk z nauczanym zawodem oraz braku możliwości zjedzenia obiadu.

Zdaniem respondentów czas przeznaczony na zajęcia praktyczne jest wystarczający (ocenę taką wystawiło ponad 60% badanych). Prawie połowa ankietowanych stwierdziła, że obciążenie nauką w ich placówkach jest przeciętne, a blisko 30%, że duże.

Rysunek 15. Uczestnictwo w zajęciach praktycznych w powiecie m. Płock

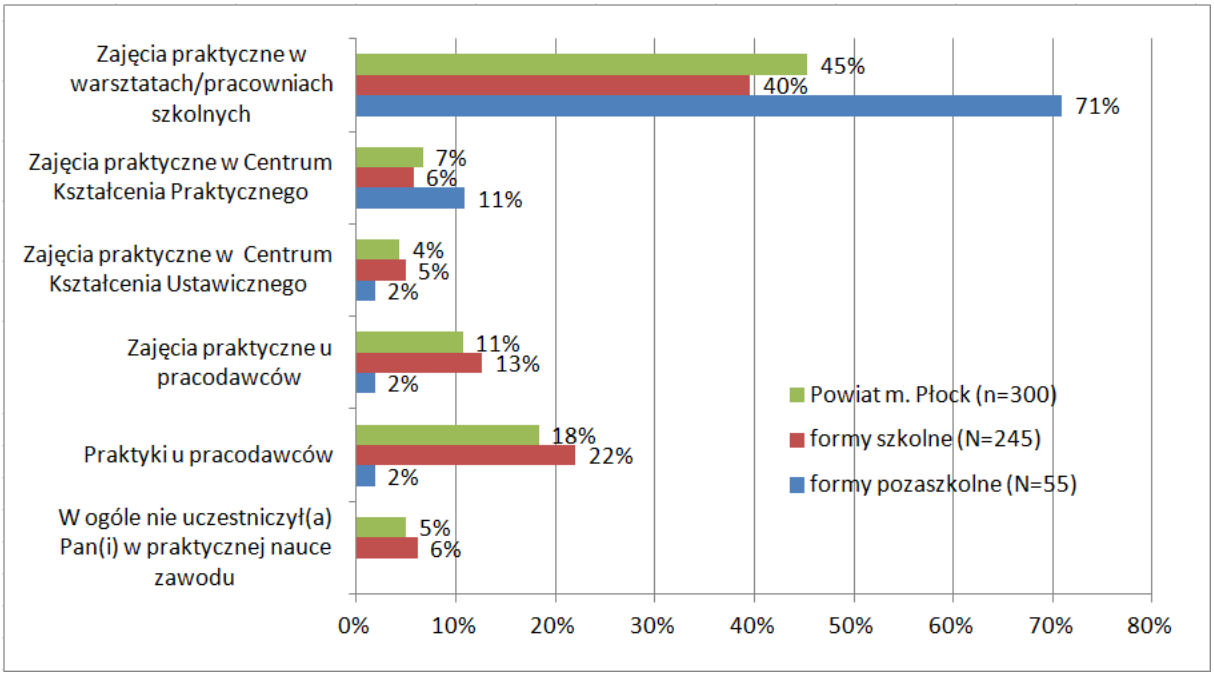

Odsetki nie sumują się do 100%, gdyż można było wskazać więcej, niż jedną formę/miejsce, w jakim odbywała się praktyczna nauka zawodu

Ocena dopasowania kształcenia do potrzeb rynku pracy

Respondenci mieli wysokie mniemanie o jakości przygotowania do zawodu – prawie 60% uczniów i aż trzy czwarte słuchaczy oceniło je pozytywnie. Gorszą opinię mieli oni o przygotowaniu do wejścia na rynek pracy, jakie oferowały szkoły i placówki – jedynie nieco ponad co trzeci respondent określił je jako dobre lub bardzo dobre. Szkoły dla dorosłych w Płocku niezmiernie rzadko podejmują działania ułatwiające absolwentom wejście na rynek pracy, najczęściej organizowane są spotkania dotyczące sposobu poszukiwania pracy po zakończeniu nauki (wskazało je 11% respondentów) oraz spotkania z doradcą zawodowym (8%). Co więcej nawet gdy w placówkach organizowane są tego typu spotkania, większość uczniów i tak nie bierze w nich udziału.

Jedynie mniej niż co dziesiąty respondent z Płocka brał udział w dodatkowych zajęciach, programach lub szkoleniach inicjowanych przez szkołę lub we współpracy z innymi instytucjami np. Urzędem Pracy. Były to najczęściej kursy językowe i zajęcia wyrównawcze (zwłaszcza w szkołach dla dorosłych).

Zdaniem respondentów nauka w szkole lub na kursie przyczyniła się w największym stopniu do poszerzenia wiedzy ogólnej (42% odpowiedzi pozytywnych), zdaniem 30% przyczyniła się do podniesienia kwalifikacji zawodowych w wymiarze umiejętności praktycznych, a co czwarty badany stwierdził wpływ na umiejętności miękkie, takie jak podniesienie samooceny.

Jedynie 27% respondentów wykorzystuje w obecnej pracy umiejętności, jakich uczy się na kursie czy w szkole. Zupełnie nie robi tego co trzeci z nich. Są oni również umiarkowanie entuzjastyczni odnośnie ewentualnych korzyści płynących z tej formy kształcenia – 42% uważa, że nauka przyczyniła się lub może przyczynić się do znalezienia nowej pracy, a 30%, że przyczyniła się lub może przyczynić się do awansu w pracy lub powierzenia bardziej odpowiedzialnych obowiązków. Nie przyczyni się z kolei do przyznania podwyżki, ani do lepszego traktowania przez pracodawcę.

Badanie jakościowe wśród słuchaczy placówek kształcenia ustawicznego pokazało, że oferta placówek kształcenia ustawicznego postrzegana jest jako wąska. W mieście działa jedna uczelnia wyższa – Politechnika Płocka, co powoduje przepełnienie rynku pracy osobami z wykształceniem inżynieryjnym i technicznym. Wskazywano też na nadmiar magistrów ekonomii. Krytykowano również nadpodaż kursów z jednej specjalności np. na operator koparko – ładowarki czy spawacz.

8.3 Sytuacja uczniów i słuchaczy na rynku pracy

Uczestnicy badania jakościowego ocenili lokalny rynek pracy relatywnie dobrze, na tle pozostałych badanych powiatów. Wpływ na to ma przede wszystkim obecność kilku dużych zakładów pracy. Tym niemniej w opinii mieszkańców Płocka o znalezienie pracy jest bardzo trudno, szczególnie młodym ludziom, gdyż nie powstają nowe miejsca pracy. Specyfiką lokalnego rynku pracy wydaje się trudność w znalezieniu pracy przez osoby z wyższym wykształceniem – częste są sytuacje, że pracują one na stanowiskach wymagających zdecydowanie niższych kwalifikacji i za minimalne wynagrodzenie (np. w handlu). Dla młodych ludzi podstawową barierą w zdobyciu pracy jest natomiast brak doświadczenia (powszechne wymaganie lokalnego rynku pracy). Ponadto wskazywano na szeroką ofertę prac sezonowych, przede wszystkim w branży budowlanej (co związane jest z intensywnym rozwojem miasta). Jest to okazja dla osób bezrobotnych na tymczasowe podreperowanie swojej sytuacji ekonomicznej. Z drugiej strony powszechne jest zjawisko zwalniania części pracowników, przede wszystkich tych z mniejszym doświadczeniem, na sezon jesienno – zimowy. Alternatywą dla trudnej sytuacji na lokalnym rynku pracy jest wyjazd „za pracą", jednak ze względu na generalnie dobrze oceniane warunki życia w Płocku wiele osób traktuje tę ewentualność, jako ostateczność.

Respondenci badań ilościowych w przeważającej większości pozostawali bez pracy przez mniej niż 6 miesięcy w ciągu trzech lat poprzedzających badanie, przy czym różnice między uczniami szkół dla dorosłych a słuchaczami form pozaszkolnych były nieznaczne. Prawie połowa badanych pracowała w momencie badania (chociaż jedynie co czwarty uczestnik kształcenia nieformalnego), jedna trzecia pracowała w przeszłości (45% słuchaczy), a 24% nie pracowało nigdy.

Rysunek 16. Czas pozostawania bez pracy w ciągu ostatnich 3 lat przez uczniów i słuchaczy w powiecie m. Płock

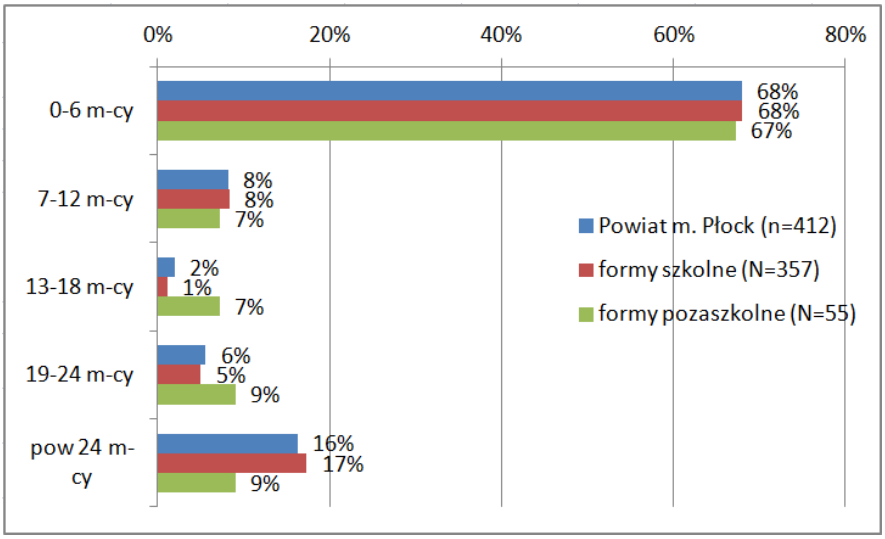

W odpowiedzi na pytanie o swoje największe zalety i mocne strony z punktu widzenia poszukiwania pracy respondenci wskazywali przede wszystkim cechy osobowe, takie jak pracowitość, pilność, punktualność, sumienność, rzetelność, uczciwość, komunikatywność, odpowiedzialność, dokładność, doświadczenie zawodowe, kompetencje, zaangażowanie czy determinacja. Jedynie nieliczni wskazali na doświadczenie zawodowe, umiejętność obsługi komputera i znajomość języków obcych. Ponad trzy czwarte respondentów nie wskazała żadnych wad, pozostali wymieniali brak pewności siebie, niewystarczające wykształcenie czy słabą znajomość języków obcych. Można tu zauważyć pewien związek z dominującą obecnie retoryką specjalistów od zasobów ludzkich i zatrudnienia, którzy często w procesie rekrutacji kładą równie duży nacisk na charakterystyki psychiczne kandydatów, co na ich umiejętności, nawet w przypadku zawodów technicznych.

Respondenci mieli dość wysoką samoocenę jeśli chodzi o poszczególne kwalifikacje do pracy. Najwyżej oceniali się pod kątem takich cech jak: zdolność do postępowania zgodnie z poleceniami i wymogami oraz dokładność, skrupulatność, a także prawo jazdy, mobilność, możliwość dojazdu do pracy, elastyczność, umiejętność dostosowania się do nowych zadań i zmian, umiejętność uczenia się i nabywania nowych kwalifikacji umiejętność pracy z ludźmi, w zespole oraz zdolności komunikacyjne, umiejętność nawiązywania dobrych relacji z ludźmi. Najniżej oceniali znajomość języków obcych, brak prawa jazdy oraz umiejętności obsługi komputera, czyli to, co jest efektem kształcenia formalnego, a nie jedynie cechą personalną, a także brak doświadczenia zawodowego. Nisko oceniane było również posiadane doświadczenie zawodowe i umiejętność autoprezentacji, przedstawiania swoich zalet.

SPIS RYSUNKÓW I TABEL

Rysunek 1. Stopa bezrobocia i liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiatach subregionu płockiego 13
Rysunek 2. Podmioty gospodarki narodowej w powiecie m. Płock i subregionie płockim 14
Rysunek 3. Struktura pracujących w powiecie m. Płock i subregionie płockim 15
Rysunek 4. Wskaźnik migracyjny – stosunek liczby osób przyjeżdżających do pracy do liczby osób wyjeżdżających do pracy w powiatach subregionu płockiego (dane dla roku 2006) 16
Rysunek 5. Udział aktywnych (posiadających uczniów/słuchaczy) placówek kształcenia ustawicznego z poszczególnych powiatów w subregionie. 18
Rysunek 6. Liczba klas i uczniów w placówce. 19
Rysunek 7. Liczba uczniów szkół dla dorosłych i uczestników form pozaszkolnych – zmiana na przestrzeni lat 2005 – 2010 22
Rysunek 8 Sytuacja placówek kształcenia ustawicznego w powiecie m. Płock 30
Rysunek 9. Współpraca placówek kształcenia ustawicznego z różnymi typami instytucji w powiecie m. Płock .. 32
Rysunek 10. Planowane zmiany w ofercie placówek z powiatu m. Płock prowadzących edukację w formach szkolnych 33
Rysunek 11. Czynniki wpływające na kształt oferty edukacyjnej badanych szkół z powiatu m. Płock 33
Rysunek 12. Czynniki, które miały największy wpływ na kontynuację nauki w placówce kształcenia ustawicznego 34
Rysunek 13. Plany podjęcia dalszej nauki w szkole/na studiach lub na kursach/szkoleniach 35
Rysunek 14. Ocena poszczególnych aspektów kształcenia w powiecie m. Płock. 37
Rysunek 15. Uczestnictwo w zajęciach praktycznych w powiecie m. Płock 38
Rysunek 16. Czas pozostawania bez pracy w ciągu ostatnich 3 lat przez uczniów i słuchaczy w powiecie m. Płock 39

Tabela 1. Ranking zawodów o największej liczbie bezrobotnych, zawodów nadwyżkowych oraz zawodów deficytowych 16
Tabela 2. Placówki kształcenia ustawicznego ze względu na typ oraz publiczność. 18
Tabela 3. Aktywne (posiadające uczniów) placówki kształcenia ustawicznego na przestrzeni lat 2005 – 2010. . 20
Tabela 4. Uczniowie szkół dla dorosłych. 21
Tabela 5. Oferowane zawody – główne grupy – i uczniowie. 23
Tabela 6. Oferowane kierunki kształcenia (szkoły przygotowane do kształcenia w danym zawodzie) – konkretne zawody. 24
Tabela 7. Uczniowie: konkretne zawody 25
Tabela 8. Liczba uczniów poszczególnych kierunków zmiana na przestrzeni lat 2005 -2010 26
Tabela 9. Formy pozaszkolne. Placówki oferujące poszczególne formy pozaszkolne i ich słuchacze 28
Tabela 10. Zdawalność egzaminu maturalnego i zawodowego 29
Tabela 11. Mocne i słabe strony placówek z powiatu m. Płock 31
Tabela 12. Mocne i słabe strony placówek z powiatu m. Płock pod względem warunków kształcenia w ocenie przedstawicieli placówek kształcenia ustawicznego 31

Tabela 13 Mocne i słabe strony placówek z powiatu m. Płock pod względem warunków kształcenia w ocenie uczniów i słuchaczy placówek kształcenia ustawicznego..... 36